

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΑ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19. — Τηλ. 227-689 | 1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1964 | ΑΡΙΘ. 5

ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

“Ὅπως ἀνεγράφη προσφάτως εἰς τὸν ἡμερῆσιον τύπον, εὐρεῖα ἐκστρατεία ἐξαπελύθη καὶ πάλιν εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν, με ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν ἐκρίζωσιν ἀπὸ τὰς συνειδήσεις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος. Καὶ ὅτι πρὸς τοῦτο ἀπεφασίσθη ἡ ἴδρυσις «Ἰνστιτούτου Ἀθεϊσμοῦ», καὶ ἡ ὀργάνωσις ἐιδικῶν τμημάτων «Ἐπιστημονικοῦ ἀθεϊσμοῦ» εἰς τὰ διάφορα Πανεπιστήμια καὶ τὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας.

★

Ἐπιμένει δηλαδὴ ἡ Κομμουνιστικὴ ἡγεσία νὰ «λακτίζη πρὸς κέντρα» καὶ νὰ οἰκοδομῇ Πύργους Βαβέλ. Διότι τοῦτο σημαίνει ἡ οὐτοπιστικὴ τῆς ἐπιδιώξεως νὰ χαράξῃ πορείαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἄνευ Θεοῦ. Καὶ εἰς τὸ νὰ τοποθετῇ τὸν ἄνθρωπον, ὄχι ὡς εἰκόνα Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ὃν ἀποκλειστικῶς ἐγκόσμιον καὶ ἐπίγειον, πού κυριαρχεῖται τελικῶς ἀπὸ τὰ κατώτερα καὶ ὑποκείμενα εἰς τὴν φθορὰν στοιχεῖα τῆς ὑπάρξεώς του. Ἀρνοῦνται τὸν Θεόν, ὡς «Πνεῦμα» καὶ ὡς «ἀγάπην», ὅπως καθώρισε τὴν οὐσίαν τοῦ ὁ Θεῖος Εὐαγγελιστής. Καὶ ἐθελοτυφλοῦντες, δὲν ἀντιλαμβάνονται, ὅτι τὸ πνεῦμα κατακτᾷ τὴν ζωὴν, καὶ προσδίδει εἰς αὐτὴν καὶ γνησιότητα καὶ βάθος καὶ νόημα. Καὶ ὅτι μόνον ἐν τῷ Χριστῷ καὶ διὰ τοῦ Χριστοῦ ἀποκαλύπτεται ἡ αἰώνια ὑπόστασις τοῦ ἀνθρωπίνου ὄντος.

★

Ἄς προσέξωμεν καλῶς καὶ ἡμεῖς. Διότι μετὰ τὴν συνεχῆ κατάλυσιν τῶν φραγμῶν, οἱ ὁ-

ποῖοι διαχωρίζουν λαοὺς καὶ ἔθνη, ἡ ἐπιμόλυνσις εἶναι εὐκόλος. Εἶναι δὲ ἀτυχῶς βέβαιον, ὅτι εἰς τοὺς καιροὺς μας αὐτοὺς οἱ νέοι μας δὲν εὐρίσκονται ἐνώπιον ἀξιών, πού καταπαγίως καὶ ἀμετακινήτως εἶναι ἐπιβεβλημένα εἰς τὴν κοινὴν συνείδησιν. Οὔτε καὶ ὑπάρχει σήμερον ἰδανικὸν πρὸς τὸ ὅποιον ἀπόλυτος εἶναι ἡ πίστις καὶ κρυσταλλοπαγῆς καὶ σταθερὸς ὁ προσανατολισμός. Ἡ ἱστορικὴ παράδοσις βάλλεται πανταχόθεν. Καὶ ποιήσις, τέχνη, ἐπιστήμη, θρησκεία, φιλοπατρία, φιλαλληλία, τὰ πάντα ἀμφισβητοῦνται, με ἐωσφορικὴν ἔπαρσιν καὶ συσκότισιν.

Καὶ πολλοὶ εἶναι οἱ πειρασμοί, πού προκαλοῦν συνεχῶς τὴν πρωτόπλαστον καὶ ἀγνήν νεότητά μας, νὰ γευθῇ τὸν καρπὸν τοῦ δένδρου τῆς Γνώσεως, καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν Παράδεισον τῶν πατροπαράδοτων βιωμάτων.

★

Καὶ βεβαίως οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι ἡ ἐλευθερία εἶναι ἀγαθόν. Καὶ ὅτι ἀποτελεῖ δικαίωμα ἡ διαμόρφωσις καὶ ἡ διάπλασις τῆς ἠθικῆς μας προσωπικότητος. Τὸ δικαίωμα ὅμως τοῦτο ἔχει καὶ τὴν ἀπολύτως ζοφεράν του ὄψιν, ὅταν δὲν ὑπάρχουν ἀποκρυσταλλωμένα καὶ ὀριστικῶς διαμορφωμένα ἰδεώδη, τῶν ὁποίων ἡ γοητεία καὶ ἡ αἴγλη νὰ αἰχμαλωτίζη τὴν νεότητα. Καὶ εἶναι ἀληθῶς ἀνυπολόγιστος καὶ καταστροφικὴ ἡ ζημία, ἡ ὁποία εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ προκύψῃ εἰς τὸ Ἔθνος, ὅταν δὲν ὑπάρχουν ἐμπνευσμένοι ὁδηγοί, οἱ ὁποῖοι, μετὰ τὴν ὁρμὴν τους καὶ μετὰ τὸν ἅγιον ἐνθουσιασμόν τους, νὰ κατευθύνουν τοὺς νέους μας πρὸς εὐ-

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΟΥ ΜΕΤΑΝΑΣΤΟΥ

«Τοὺς ἀποδημήσαντας ἡμῶν ἀδελφοὺς ἢ μέλλοντας ἀδελφοὺς ἐν παντὶ τόπῳ κατευθώσω, εἴτε διὰ γῆς, ἢ ποταμῶν, ἢ λιμνῶν ἢ ὁδοιπορικῶν, ἢ οἰωδῆποτε τρόπῳ τὴν πορείαν ποιούντας, πάντας πανταχοῦ ἀποκατάστησον, εἰς λιμένα εὐδίων, εἰς λιμένα σωτήριον. Σύμπλους καὶ συνοδοιπόρος αὐτῶν γενέσθαι καταξίωσον.

Ἀπόδος τοῖς οἰκείοις αὐτῶν χαίροντας χαίρουσιν, ὑγιαίνοντας ὑγιαίνουσιν.

Ἄλλὰ καὶ ἡμῶν, Κύριε, τὴν παρεπιδημίαν τὴν ἐν τῷ βίῳ τοῦτῳ ἀβλαβῆ καὶ ἀχείμαστον, μέχρι τέλους διαφύλαξον».

(*Ἐσχὴ ἐκ τῆς Λειτουργίας τοῦ ἀποστ. Μάρκου, ἔκδοσις C. Hammond. Liturgies Eastern and Western, σελ. 181 Oxford, 1878).*

1. ΑΙ ΝΕΑΙ ΕΥΘΥΝΑΙ ΤΗΝ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ

Σκοπὸς τῆς Ποιμαντικῆς Θεολογίας εἶναι ἡ ἐνδελεχῆς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐξυπηρέτησις τῶν πολλῶν ἀναγκῶν τοῦ πιστοῦ, ὡς πλήρους ὠλοκληρωμένου ἀνθρώπου. Πολλαπλαῖ πράγματι αἱ ἀνάγκαι τῶν ποιμαινομένων, ἀλλὰ καὶ ποικίλος ὁ κόσμος αὐτῶν τῶν ποιμαινομένων. Ποῖοι εἶναι αὐτοὶ τοὺς ὁποίους ὀνομάζομεν «ποίμνιον», πιστοὺς, ἐνορίτας, πλήρωμα, λαόν, ἐκκλησίασμα; Οἱ ποιμαινόμενοι διαφέρουν ὄχι

μόνον κατὰ τὴν πνευματικὴν ὀριμότητα ἢ τὴν θρησκευτικὴν ἀνάπτυξιν, ἀλλ' ἐπίσης καὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀντίληψιν καὶ οἰκονομικὴν στάθμην, καθὼς καὶ τὴν ἐπαγγελματικὴν τοποθέτησιν. Αὐτὴ ἡ ἀνισότης, φυσικὴ καὶ παλαιὰ ὅσον καὶ ὁ κόσμος, σκοπῆτως ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας ἐτέθη ἀκριβῶς, ἵνα ὑπάρχη ἡ ἀρμονία ἐν τῇ ποιικιλίᾳ, ἵνα ὁ εἰς προστρέχη πρὸς τὸν ἄλλον, καὶ οὕτως καλλιεργηθῆ ἐν τῇ πράξει ἡ πανανθρώπινος ἀλληλεγγύη, καὶ πρὸ παντὸς ἡ βασικὴ ἀρετὴ τῆς ἀγάπης.

Τὰς διαστάσεις τῆς ἐμπράκτου ἀγάπης, εἰς ἓνα κόσμον ἀλματωδῶς ἐξελισσόμενον, καλεῖται νὰ ἐξετάσῃ ἡ νεωτέρα Ποιμαντικὴ ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς συγχρόνου πραγματικότητος. Πρωτίστως νὰ ὑπογραμμισθῆ, ὅτι ἡ ἀγάπη δὲν εἶναι στεῖρον καὶ αἰσθηματικὸν στοιχεῖον τοῦ χριστιανοῦ. Δεύτερον ὅτι τὸ ποίμνιον αὐτό, ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἰσοπεδωμένον κοινωνικῶς καὶ μορφωτικῶς, ἄρα δὲν εἶναι ὁμοιογενὲς καὶ ὁμοιόμορφον. Ἀποτελεῖται ἀπὸ πάσης τάξεως ἐργαζομένων, ἐμπόρους, ὑπαλλήλους, ναυτικούς, ἐργάτας, γεωργοὺς καὶ τεχνικούς. Ἀπὸ ἐτῶν δὲ προσετέθη καὶ ἓνα εἶδος διαρκῶς ἀξανόμενον, μεταπολεμικῶς, τῶν Μεταναστῶν. Μόνον κατὰ τὸ 1963 μετηνάστευσαν ἐξ Ἑλλάδος 42.000. Θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ ἰδιαιτέρως ἡ Ποιμαντικὴ τοῦ Μετανάστου, διότι εὐρισκόμεθα

γενεῖς ἀγῶνας καὶ πρὸς τὴν ἠθικὴν τους τελείωσιν.

★

Καὶ τὸ ὑψηλὸν αὐτὸ ἔργον ἀνήκει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὸ Σχολεῖον· πού αὐτὰ κυρίως δημιουργοῦν τὴν πνευματικὴν ἀτμόσφαιραν, τὸ ἰδεολογικὸν περιβάλλον, καὶ τὸ ἠθικὸν ἐπίπεδον τῆς ζωῆς. Καὶ δι' αὐτῶν καὶ μόνον εἶναι δυνατόν νὰ στερεωθῆ τὸ σαλευόμενον ἔδαφός τῆς. Δὲν εἶναι ὁ «οἰκονομικὸς ἀνθρώπος» καὶ ἡ παραγωγὴ μόνον καὶ ἡ κατανάλωσις οἱ μοχλοὶ τῆς Κοινωνίας. Καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, ὅτι χαρτοποῖς καὶ δημιουργικὴ πνοὴ ἀνοίξεως θὰ πνεύσῃ παντοῦ, ἐὰν ἡ νεότης ἡμᾶς αἰσθανθῆ τὸν διδάσκαλον καὶ τὸν ἱερέα, ὡς φυσιογνωμίας ἐξαιρετικὰς καὶ ἐπιβλητικὰς, πού ἐμπνέουν τὸν σεβασμὸν καὶ ὀδηγοῦν εἰς τὴν λύτρωσιν.

Ὡ! θὰ εἶναι ἀληθῶς μέγιστον ἐπίτευγμα καὶ θεῖον πραγματικῶς δῶρον νὰ τοὺς πιστεύσουν—καὶ τοὺς δύο—οἱ νέοι μας, ὡς τοὺς ἀκουράστους καὶ στοργικούς ὀδηγούς των,

πού ἀποστολὴν των ἔταξαν, νὰ πυροδοτοῦν συνεχῶς τὴν ἀγίαν φλόγα τῶν ὠραίων νεανικῶν τους ὄραματισμῶν. Καὶ νὰ τοὺς αἰσθάνωνται, ὡς φύλακας ἀγγέλους των, πού τοὺς παρακολουθοῦν ἀγρύπτως εἰς κάθε τους βῆμα, ἔτοιμοι νὰ τοὺς στηρίξουν καὶ νὰ τοὺς συντρέξουν, εἰς οἰονδήποτε ὀλίσθημά τους καὶ σφάλμα τους, μετὰ τὴν θετικὴν ἐκδήλωσιν μετανοίας...

★

Καὶ εἴμεθα ἀπολύτως βέβαιοι, ὅτι ἡ ἀπόφασις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ν' ἀναλάβῃ αὐτοπροσώπως τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, καὶ νὰ προσλάβῃ ὡς ἄμεσον συνεργάτην του καὶ ὑφυπουργὸν τὸν κ. Λουκῆν Ἀκρίταν, οὐδὲν ἄλλο σημαίνει, εἰμὴ τὴν στερρὰν του ἀποφασιστικότητα νὰ ὀδηγήσῃ τὸ Ἔθνος εἰς γῆν Χαναάν, μετὰ τὴν ἐνίσχυσιν καὶ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ Σχολείου καὶ τῆς Ἐκκλησίας, πού ἀποτελοῦν τοὺς δύο κατ' ἐξοχὴν Ἐθνοποιοὺς παράγοντας.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ἐνώπιον ἑνὸς κοινωνικοῦ φαινομένου θίγοντος τὴν ὅλην ζωὴν τῆς χώρας. Ἡ βιομηχανικὴ ἐπανάστασις τοῦ 20οῦ αἰῶνος συνετέλεσεν, ὥστε ν' ἀλλοιωθῇ ὁ οἰκονομικὸς χαρακτήρ πολλῶν χωρῶν καὶ ἡπείρου. Ἡ παρεχομένη τακτικὴ ἐργασία καὶ τὰ πλεονεκτήματα εἰς τὰς βαρεῖας βιομηχανίας ἐλκύουν πολλοὺς ἀπὸ τὴν ὑπαίθρου, ἀπὸ ἄλλους κλάδους ἐπαγγελματικῶν εἰς τὰ ἐργοστάσια. Αἱ συνέπειαι τοῦ ἐκβιομηχανισμοῦ τούτου δύνανται νὰ παρατηρηθοῦν εἰς τὰ τρία γνωστότατα φαινόμενα :

1. Κάθοδος ὁμαδικῆ τῶν γεωργῶν πρὸς τὰς πόλεις, ἀστυφιλία.

2. Πρόσκλησις ξένων ἐργατικῶν χειρῶν ἀκόμη καὶ μαύρων ἐξ Ἀφρικῆς ἢ Κινέζων ἐξ Ἀσίας.

3. Ἐξοδος τῆς γυναικὸς—ἐξωσπιτικὴ ἐργασία καὶ ἀπότομος χειραφέτησις.

Δὲν δύναται ἡ Ποιμαντικὴ ν' ἀντιπαρέλθῃ ὡς ἀδιάφορα πρὸς αὐτὴν τὰς συνεπειὰς τῆς ριζικῆς αὐτῆς ἀλλαγῆς εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν μιᾶς χώρας. Διότι ἡ ἀπότομος μετὰβασις τοῦ χθесиνοῦ γεωργοῦ εἰς ἐργάτην ἔχει ἄμεσον ἀντίκτυπον εἰς τὸν ψυχικὸν κόσμον τῶν πολιτῶν καὶ ἐπιφέρει ἕνα κλονισμὸν εἰς τὰς παραδεδεγμένας ἀξίας, κρίσιν θρησκευτικὴν. Σὺν τούτοις, ὁ πανάρχαιος καὶ γνωστὸς θεσμὸς τῆς Ἐνορίας, μετὰ τὴν διαρροὴν αὐτὴν ἢ μετὰ τὴν ἐμφάνισιν μετακινουμένων συνεχῶς ἐνοριτῶν, ὑφίσταται καταφανῆ τὸν ἀντίκτυπον. Ἡ σημερινὴ Ἐνορία διαρρέει. Ἡ σύνθεσις τῆς ἀλλοιοῦται. Πολλὰ ἀνατρέπονται καὶ μένου ἀνεφάρμοστα εἰς τὴν πράξιν. Ἡ Ποιμαντικὴ ἐντεῦθεν δέον ὅπως παρακολουθῆσῃ τὰς μεταβολὰς αὐτὰς καὶ προσαρμόζῃ διαρκῶς τὰς μεθόδους κατηχητικὰς καὶ ἀποστολικὰς, ἀναλόγως τῶν ἀνησυχιῶν καὶ τῶν νέων δημιουργουμένων ἀναγκῶν καὶ συνθηκῶν. Πᾶσα ἀκίνησις κηρυκτικὴ καὶ ἀκαμψία ποιμαντικὴ θὰ καταδικάσῃ τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας εἰς ἀναχρονιστικὴν δεοντολογίαν, ὠραιότατην μόνον ἐν θεωρίᾳ, τελειῶς ξένην ὅμως καὶ ἄσχετον πρὸς τὴν βωῶσαν πραγματικότητα.

2. ΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Πρὸς ἕνα τμήμα τῆς Ἐκκλησίας γενικώτερον καὶ τῆς ποιμαντικῆς στρατηγικῆς εἰδικώτερον, ἐναντι τῶν ὁσημέραι αὐξανομένων Μεταναστῶν μας ὁμογενῶν στρέφονται αἱ ἀκολουθοῦσαι γραμμαί. Εὐτυχῶς καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας ἤρχισε νὰ γίνετα ἀντιληπτὴ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναπροσαρμογῆς τῶν ποιμαντικῶν μεθόδων ἐναντι τῶν ξενητευομένων ἀποδήμων ἀδελφῶν μας, ὡς γίνετα καὶ ἀλλαγῶν... Ἄξια μνείας εἶναι αἱ ἀποφάσεις συναφῶν συνεδρίων ἐπὶ τοῦ Μεταναστευτικοῦ προβλήματος ὑπὸ τῆς Δυτικῆς Caritas καὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

Τοῦ πολυαριθμοῦ τούτου κόσμου τῶν Μεταναστῶν μας, διὰ τοὺς ὁποίους αἱ ἐκάστοτε ἐπίσημοι στατιστικαί, μονομερῶς καὶ ὠφελιμιστικῶς κρίνουσαι τὰ πάντα, διθυραμβικῶς καὶ μετὰ συζήτησιμον ἐγκαύχησιν ὑπογραμμίζουν τὴν χρηματικὴν συμβολὴν τῶν μόνον εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν τῆς χώρας, διὰ τῆς εἰσροῆς μεγάλων ποσῶν συναλλάγματος, εἶναι καιρὸς ὅπως

προσέξωμεν τὰς ἠθικὰς καὶ τὰς πνευματικὰς του πλευράς. Ἀνάγκη ὅπως μελετήσωμεν τὸν ὀλοκληρωμένον Μεταναστὴν. Τὴν ἰδιαιτέραν ψυχολογίαν του, τὰς δυσκολίας του, τοὺς πειρασμοὺς του, κλυδωνισμοὺς καὶ τὰς προσδοκίας του.

Ἄλλ' ἐξ ἴσου καὶ ὁ ἐντεταλμένος Κληρὸς μας εἶναι καιρὸς ὅπως ἀσχοληθῇ συστηματικώτερον μετὰ τὸν ἰδιαιτέρον ψυχικὸν κόσμον τῶν Μεταναστῶν, ὥστε νὰ ἰκανωθῇ διὰ μιαν προμεταναστευτικὴν καὶ μεταναστευτικὴν κατῆχησιν, οὕτως ὥστε νὰ προσφέρῃ τὴν ἐνδεικνυομένην συμπαράστασιν καὶ βοήθειαν πρὸς αὐτούς. Ἀλλοίμονον ὅταν ἡ ποιμαντικὴ μας βοήθεια φθάσῃ ἀργά. Τότε πλέον δὲν θὰ μᾶς ἀκούσουν. Ἡ πνευματικὴ ψύχρανσις, καὶ τὸ διαβρωτικὸν κλίμα τῆς ξενητείας θὰ ἔχουν ἤδη διαστρέψῃ τὰς ἀρχὰς τοῦ ξενητευομένου, ὥστε νὰ μὴ συγκινηθῆται καὶ τὸσον εὐκολα ἀπὸ τετριμμένας ἐκκλήσεις καὶ ἀπὸ ὠραίας συμβουλίας. Ἐὰν κάθε κακὸν πρέπει νὰ προλαμβάνεται ἅμα τῇ πρώτῃ του ἐμφάνισιν εἰς κάθε περίπτωσιν τῆς ζωῆς, πολὺ περισσότερον εἰς τὸ ὑπὸ ἐξέτασιν ἐπεῖγον θέμα τῶν ἀπροετοιμαστων καὶ στερουμένων ἀπὸ τὰ πλέον στοιχειώδη πνευματικὰ ἐφόδια νεαρῶν βλαστῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος μας Μεταναστευόντων πρὸς τὸ ἄγνωστον.

Εἰς τὴν προσφορὰν αὐτὴν ὑπὲρ τῶν Μεταναστῶν καλοῦνται νὰ βοηθήσουν βεβαίως καὶ οἱ παλαιότερον ἐγκατασταθέντες Μετανασται. Δὲν πρέπει νὰ τοὺς εἶναι ἀδιάφορον τὸ μέγα αὐτὸ κῦμα ποὺ προστίθεται. Δὲν πρέπει νὰ ἴστανται εἰς ἀπόστασιν, ἐλσεινολογοῦντες ἀπλούστατα τὰ συμβαίνοντα καὶ μὴ προσφέροντες χεῖρα βοήθειας. Αἱ ὑποχρεώσεις τῶν ἀπορρέουν ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι εἶναι δεσμευμένοι λόγῳ τοῦ Βαπτίσματος καὶ τῆς Χριστιανικῆς πρὸς τὸν πλησίον καὶ ἀδελφὸν συμπαραστάσεως καὶ συναντιλήψεως.

Καὶ γενικώτερον, αἱ λυτρωτικαὶ μέθοδοι τῆς Ἐκκλησίας λόγῳ τῆς φύσεώς των δὲν δύνανται νὰ μένου στερρότυποι. Ἐπιδέχονται ἀλλαγὴν, προσαρμογὴν καὶ συνεχῆ ἀναπροσαρμογὴν, ἀκριβῶς διότι ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνεται συνεχῶς ἀλλάζει. Μία Ποιμαντικὴ στατικὴ, μία Ὀμιλητικὴ ἢ Κατηχητικὴ μονολιθικὴ, εἶναι καταδικασμένη εἰς μαρasmus καὶ ἀποτυχίαν. Οὐδένα θὰ συγκινηθῇ, ἀφοῦ οὐδεὶς θὰ δύναται νὰ ἀκολουθῆσῃ τὴν γλῶσσαν τοῦ μηνύματος.

3. ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΑΙ ΜΑΣ ΑΠΟ ΣΚΟΠΙΑΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ

Ἐπάρχουν εἰς τὴν ἐποχὴν μας δύο τρόποι ἐξετάσεως τῶν ἀληθειῶν καὶ τῶν καθηκόντων. Ὁ σκοπὸς τῆς Ποιμαντικῆς Θεολογίας συνίσταται εἰς τὴν στροφὴν τῆς ψυχῆς πρὸς δύο κατευθύνσεις : Ἐναντι τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐναντι τῶν ἀνθρώπων. Συχνὰ περιοριζόμεθα εἰς τὸ ἕνα μόνον σκέλος. Ἡ κατακόρυφος ἠθικὴ κινδυνεύει ν' ἀπορροφήσῃ τὴν ὀριζοντίαν. Ἀσφαλῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιζήσῃ καὶ μόνον μετὰ τὸ ἕνα σκέλος μία μονομερῆς ἠθικὴ. Ἄλλ' εἶναι ἀνάπηρος, καὶ τὸ ἐλάττωμά της εἶναι ὅτι δὲν εἶναι ὀλοκληρωμένη καὶ ἄρτια. Εἶναι ἐνδοστρεφικὴ καὶ ὄχι κοινωνικὴ. Αἱ διαστάσεις

τῆς Χριστιανικῆς ἠθικῆς ἀρχίζουν ἀπὸ τὸν Θεόν, προχωροῦν ὅμως πρὸς τὸν πλησίον. Συμπεριλαμβανόμενοι τὸν πλησίον, καὶ μάλιστα θεωροῦν τὸν πλησίον ὡς κριτήριον τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης. Τοῦτο ἀποτελεῖ θεμελιώδη διδασκαλίαν τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ταῦτα τὰ εἰσαγωγικὰ προκειμένου νὰ ἐπισημάνωμεν τὴν διερεύνησιν τῆς ἐννοίας τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης εἰς τοὺς καιροὺς μας. Ἀναλόγως τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν καὶ τῶν νέων ἀπαιτήσεων τῆς ἐποχῆς, ἡ προσταγὴ τῆς Ἀγάπης λαμβάνει σήμερον μίαν εὐρύτεραν ἐννοίαν. Διότι δὲν δύναται νὰ ταυτισθῇ μόνον μετὰ τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τὴν φιλανθρωπίαν. Μετὰ τὴν αὐξήσιν τοῦ εἰσοδήματος κατὰ κεφαλὴν ἐν Εὐρώπῃ, μετὰ τὴν βελτίωσιν τοῦ ἐπιπέδου καὶ τῶν ὄρων διαβιώσεως, ἡ πτωχεία σχεδὸν ὑποχωρεῖ. Εἰς μερικὰς μάλιστα χώρας πρὸ πολλοῦ ἔχει σβύσει. Ὅ,τι εἰς τοὺς χρόνους τῶν Ἀποστόλων, τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου, μέχρι καὶ τῶν ἀρχῶν ἀκόμη τοῦ παρόντος αἰῶνος ἦτο θέμα συχνόν, σήμερον γίνεται φαινόμενον σπάνιον. Τοῦλάχιστον διὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἠπειρον, διότι εἰς τὰς ἄλλας τῆς Ἀσίας, Ἀφρικῆς καὶ τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς, τὸ πρόβλημα παραμένει ἀκόμη ἀνησυχητικόν.

Ἡ ἐκδήλωσις τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, διὰ τοὺς καιροὺς μας ζητεῖ ἄλλας ἀξιώσεις καὶ ἐπομένως λαμβάνει ἄλλην ὄψιν. Ἄλλας ἀνάγκας ἔχει ὁ πλησίον μου σήμερον. Χρειάζεται πολὺ διαφώτισις ὅπως καθορισθοῦν καὶ ἐπισημανθοῦν αἱ ἀνάγκαι αὐταὶ τοῦ πλησίον. Συγχρόνως ἐπιβάλλεται ὅπως διευκρινισθῇ ἡ ἐννοία τοῦ «πλησίον». Ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ «πλησίον»; Ἄλλοτε ἐθεωρεῖτο ὁ ρακένδυτος, ὁ πέννης. Ἦτο ὁ ἀξιολύπητος, ὁ ἐλκύνων τὸν οἶκτον εἰς τὸν δρόμον τῆς Ἱερουσῶν. Ὁ ἀσθενής, Ὁ κλαυθμηρίζων ἐπαίτης. Ἡ χήρα μετὰ τὰ κλαίοντα ὄρφανά. Ὁ δρόμος καὶ ὁ περιβόλος τῶν Ναῶν ἦσαν ὁ χώρος τῆς ἐκθέσεως τῆς δυστυχίας των. Τοὺς ἔβλεπεν ὁ πιστὸς ἐξερχόμενος τοῦ Ναοῦ. Ἡ αὐτοὶ ἔκαμον παρέλασιν ἀπὸ θύρας εἰς θύραν ἐπαιτοῦντες.

Σήμερον οἱ ὄροι σχεδὸν ἀνατρέπονται. Ἄλλου εἶδους δράματα καὶ τραγωδία. Ὁ πλησίον δὲν ζητεῖ τὸν ὀβολόν μας τόσον πολὺ. Ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ζητεῖ κατανόησιν, ἐργασίαν, συμπαράστασιν, διαφώτισιν, ἐξυπηρέτησιν, καθοδήγησιν εἰς τὰ ποικίλα προβλήματα του. Ὁ ἀνεργὸς κατερχόμενος ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν δὲν θέλει νὰ γίνῃ βάρος εἰς κανένα. Ὡν φιλότιμος, δὲν ἐννοεῖ νὰ ἐξευτελισθῇ μετὰ τὴν ἐπαιτείαν. Ἐργασίαν ζητεῖ. Καὶ ὅταν τοῦ εὑρεθῇ, αἰσθάνεται μετὰ ταῦτα ἄλλα κενὰ πνευματικά. Αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην μιᾶς ἐπιβλέψεως, στοργῆς, φιλίας καὶ ἀγάπης.

Μίαν τοιαύτην οὐσιαστικωτέραν βοήθειαν συνίστα καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ὁ ἱ. Χρυσόστομος, δευκνύων πόσον ἀναγκαιότερα εἶναι εἰς παρομοίας περιπτώσεις ἡ συμπόνεια καὶ ἡ ἀντιμετώπισις τῶν ἠθικῶν των προβλημάτων :

«Θηρεῦσωμεν αὐτούς... καὶ διὰ τῶν ψυχῶν τούτων οἰκοδομῶμεν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοῦτον συναγάγωμεν τὸν πλοῦτον. Οὐκ ἔστιν ψυχῆς οὐδὲν ἀτάξιον, οὐδὲ ὁ κόσμος ἅπας. Ὡστε κἂν μυρία ἄφω

χρήματα πένησιν, οὐδὲν τοιοῦτον ἐργάσῃ, οἷον ὁ μίαν ψυχὴν».

Ἐν τῷ μεταξὺ σήμερον ὁ «πλησίον» αὐτὸς εἶναι κινήτος πλησίον. Εἶναι φερέοικος, ἀλλάζων συχνὰ διεθυσιν, δυσεύρετος καὶ ἀνώνυμος εἰς τὸ μέγα πλῆθος. Μεταφέρεται, καὶ μαζί του μεταφέρει ὀλόκληρον ἐσωτερικὸν κόσμον. Τὸν συναντῶμεν ὡς μετανάστην εἰς τὰς Κοινοτήτας τῆς Εὐρώπης. Ἀπρόσκλητος κάποτε ἐμφανίζεται. Συνήθως ξενητεύεται χωρὶς νὰ σταθμίσῃ τὰς συνεπείας. Εὐρίσκεται ὑπὸ ἄτμόν, ἀσυγκράτητος πρὸ τετελεσμένου γεγονότος, ἀποφασισμένος πάσῃ θυσίᾳ νὰ φύγῃ. Ἐνδέχεται νὰ προηγηθῇ μετὰ τοὺς ἐργοδότας του συνεννόησις, ὅποτε ἡ ἐργασία του εἶναι ἐξησφαλισμένη. Ἐὰν ὅμως τὸ ἐνα πρόβλημα ἔληξεν μετὰ τὴν εἰσοδὸν εἰς τὴν ἐργασίαν, εὐθὺς ἀμέσως προκύπτουν ἄλλα προβλήματα περίπλοκα καὶ πολυποικίλα. Ἐρχόμενος εἰς τὸ ἐξωτερικόν, μεταφέρει τὰς ἐλλείψεις, τὰς ἀδυναμίας ἐνὸς ἀνθρώπου καὶ τὰς ἀνάγκας ἐνὸς ἀποκεκομμένου ἀπὸ τὸ περιβάλλον του ἀνθρώπου. Μόνος, μονώτατος, χωρὶς ἐπιβλεψιν καὶ θαλπωρὴν οἰκογενειακὴν, χωρὶς στοργὴν συζυγικὴν, χωρὶς ψυχαγωγίας τῆς πατρίδος του, αἰσθάνεται τὴν ἄλλειψιν, τὸν σεισμόν εἰς τὰς παραδοσιαρικὰς ἀρχὰς του καὶ εἰς τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον. Πῶς θὰ συμπληρωθοῦν τὰ τόσα κενὰ του; Ἀναμφιβόλως θὰ ἦτο εὐκταία μία προπαρασκευὴ προμεταναστευτικῆ. Ἄλλ' αὐτὴ μόνον ἐν σχεδίῳ ἀκόμη ὑπάρχει. Δὲν εὐρέθησαν ἱκανοὶ ἄνθρωποι νὰ τοῦ ἐξηγήσουν ὅλα τὰ προβλήματα τῆς ξενητείας.

Ὅταν βλέπῃ τις τὸν πίνακα τῶν περιεχομένων ἐνὸς ἐγχειριδίου τῆς Ποιμαντικῆς, ἀγανακτεῖ διὰ τὴν ἄλλειψιν ἀντιμετωπίσεως τῶν συγχρόνων θεμάτων, διὰ τὴν ἀπολίθωσιν. Δὲν καταβάλλεται τοῦλάχιστον προσπάθεια ὅπως συγχρονισθοῦν τὰ μαθήματα τῆς Πρακτικῆς Θεολογίας καὶ προσημοσθῶν μετὰ τὰς ἐκάστοτε ἀνάγκας. Διότι ποῖον ἐπὶ τέλος εἶναι αὐτὸ τὸ ποιμνιον, τοῦ ὁποίου ἐτάχθημεν νὰ εἴμεθα οἱ ποιμένες; Ποῖοι τὸ ἀποτελοῦν; Εἰδικώτερον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔχομεν ἀνευ προηγουμένου μίαν ἐξοδὸν μεταναστῶν, φοιτητῶν καὶ ναυτικῶν. Ἐπιβάλλεται ὅπως μελετηθοῦν αἱ εἰδικαὶ συνθήκαι τῶν τριῶν αὐτῶν τάξεων καὶ δοθοῦν ἀνάλογοι κατευθύνσεις.

Τοῦτ' αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τῆς ἄλλης ἐπιβαλλομένης ἐργασίας συμπαράστασεως εἰς τὰς ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ ὑπαρχούσας ἤδη Ὅμογενεῖς Κοινοτήτας. Ἀνάγκη νὰ συνειδητοποιήσῃ ὁ παλαιὸς ἐγκατεστημένος καὶ καλῶς τακτοποιημένος Μετανάστης τὰς ἱεράς του ὑποχρεώσεις ἐναντι τῶν ἀφικνουμένων νεωτέρων ἀδελφῶν του.

Ἡ λέξις «ἀδελφός» πρέπει νὰ γίνῃ γνωστὴ εἰς ὅλας τὰς διαστάσεις. Νὰ γίνῃ βίωμα, θέμα κηρυγμάτων καὶ εὐρύτερων ἀναπτύξεων, ὥστε νὰ μὴ χρησιμοποιῆται αἰσθηματικῶς καὶ διακοσμητικῶς μόνον. Ἀνάγκη ὀρισμέναι λέξεις νὰ ἐπανεύρουν τὸ ἀρχικόν των νόημα εἰς τὰς σχέσεις καὶ τὴν ἀλληλεγγύην ὅπως ἐκείνας τῶν πρώτων χριστιανῶν. Πνευματικὴ ἀναγέννησις καὶ λειτουργικὴ ἀφύπνισις ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ θὰ τελεσθῇ μόνον μετὰ τὴν ὑπόμνησιν τῆς βαθυτέρας

Η ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΛΛΑΓΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ Κ. ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΝ

II. Ὑπόμνημα (*)

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῆς παρούσης μελέτης θὰ προσπαθήσωμεν διὰ βραχέων σχολίων ἐπὶ τῶν κειμένων, τὰ ὁποῖα ὑπέδειξε πρὸς ἔρευναν ἡ Ὀργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Συνεδρίου, νὰ ἴδωμεν αὐτὰ ἐκ τῆς ἀπόψεως τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐξηγήσεως, ἀναφερόμενοι μόνον εἰς ἐκεῖνα τὰ σημεῖα τῶν κειμένων, ἅτινα ἐνδιαφέρουν τὸ ὑπὸ συζήτησιν ἐν τῷ Συνεδρίῳ θέμα. Τοιοῦτοτρόπως θὰ καταφανῆ συν τοῖς ἄλλοις καὶ πῶς τὰ ἐκτεθέντα ἐν τῷ πρώτῳ μέρει ἐξάγονται ἐκ τῆς ἐξηγητικῆς μελέτης τῆς Κ. Διαθήκης ὑπὸ τῶν Πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς Ἀνατολῆς.

1) Β' Κορ. 5,16-6,2. Ἐκ τῆς ἐξακρίβωσιν τοῦ νοήματος τῆς ὅλης περικοπῆς ἔχει ἐνδιαφέρον ἢ ὑπὸ τῶν Πατέρων ἐξήγησις τοῦ ὅρου «σὰρξ» ἐν στίχ. 16. Ὁ Χρυσόστομος σχετίζει τὴν σὰρκα δι' ἡμᾶς μὲν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, διὰ δὲ τὴν περίπτωσιν τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὰς φυσικὰς ἀνάγκας, ὄχι πρὸς τὴν ἁμαρτίαν. Ὁ Δίδυμος γράφει: «Εἰ δὲ καὶ τὸν Χριστὸν ἐγνωμεν κατὰ σὰρκα, ἔτι Ἰουδαίους θέλοντες καὶ ἐπεσθαι τῇ σαρκίῳ διηγῆσει τοῦ νόμου, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι οὕτως αὐτόν, ἀλλ' ὡς Θεὸν Λόγον γινώσκουμεν». Καθ' ὅμοιον τρόπον Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἐξηγεῖ τὴν «σὰρκα» ὡς τρόπον ὑπάρξεως ἢ ὡς κατεύθυνσιν ἐν τῇ ζωῇ. Εἰς τὰ ἀκόλουθα ἐξηγητικὰ σχόλια ἢ «σὰρξ» σχετίζεται ἀμέσως πρὸς τὸν θάνατον: «...Λελύσθαι γὰρ τῷ Δεσποτικῷ θανάτῳ μεμαθηκότες τὸν θάνατον, οὐδένα λοιπὸν ἀνθρώπων θνητὸν ἐπιστάμεθα.

(*) Τὸ ἀκόλουθον ὑπόμνημα δὲν εἶναι ἐξαντλητικόν, ἀλλ' ἀντιπροσωπευτικὸν τῆς ὀρθοδόξου ἐρμηνευτικῆς παράδοσεως, ἀφοῦ στηρίζεται μόνον ἐπὶ τῶν καθαρῶς ἐξηγητικῶν ἔργων τῆς ἑλληνικῆς πατερικῆς φιλολογίας. Δι' εὐνοήτους λόγους τονίζεται καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἢ ἀρχαία τῆς Ἐκκλησίας παράδοσις.

ἐννοίας ὑποκρυπτομένης εἰς πλείστας βιβλικὰς λέξεις. Τότε τρέφομεν τὴν ἐλπίδα, ὅτι τὸ Μεταναστευτικὸν πρόβλημα θὰ εὕρῃ τὴν ἀπαραίτητον κατανόησιν. Τότε θὰ προκύψῃ ἐνδιαφέρον, συνεργασία στενὴ, ὥστε ἕκαστος νεοερχόμενος νὰ μὴ αἰσθάνεται ὅτι ὅλα γύρω του εἶναι ξένα καὶ ἀγνωστα, ψυχρὰ καὶ ἀδιάφορα.

Πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν διευθύνονται αἱ ἀκολουθοῦσαι γραμμαί. Ἀποβλέπουν νὰ δώσουν μίαν ἀνάλυσιν σύντομον τῶν ἠθικῶν ὑποχρεώσεων πρὸς τὸν Μετανάστην, ὑπὸ τὸ φῶς τῆς προχριστιανικῆς πράξεως εἰς τὸν Ἰουδαϊσμὸν καὶ τῆς μετέπειτα διδασκαλίας τοῦ Κυρίου. Διότι τὸ θέμα τοῦτο δὲν εἶναι νέον. Ἐνεφανίσθη καὶ ἄλλοτε μὲ ὄλην τὴν δξύτητά του.

Εἰ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ Δεσπότης Χριστὸς παθητὸν εἶχε τὸ σῶμα, ἀλλὰ μετὰ τὸ πάθος ἀφθαρτον τοῦτο πεποιήκε καὶ ἀθάνατον» (Θεοδώρητος). «Οἱ τὸν ἀραβῶνα τοῦ Πνεύματος ἔχοντες, καὶ τὴν τῆς ἀναστάσεως ἐλπίδα πεπλουτηκότες, τῶν ἐσεσθαι προσδοκωμένων ὡς ἐνεστηκόντων ἤδη ἐπιδραττόμενοι, φασὶν ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σὰρκα· πάντες γὰρ ἐσμεν πνευματικοὶ καὶ οὐκ ἐν φθορᾷ σαρκικῇ. Σὰρκα γὰρ ἐν τούτοις, καθάπερ ἐγώμαι, τὴν τῆς σαρκὸς ὀνομάζει φθοράν. Ἐπιλάμψαντος γὰρ ἡμῖν τοῦ Μονογενοῦς, μετεστοιχειώμεθα πρὸς τὸν τὰ πάντα ζωοποιούντα Λόγον. Ὡσπερ γὰρ τοῖς τοῦ θανάτου δεσμοῖς ὑπεκείμεθα βασιλευούσης τῆς ἁμαρτίας, οὕτως τῆς ἐν Χριστῷ δικαιοσύνης εἰσκεκριμένης ἀπεσεισάμεθα τὴν φθοράν». «Κατὰ τὴν πάλαι πολιτείαν, τὴν ἐν ἁμαρτίαις, τὸ γὰρ τοιοῦτον, θάνατός ἐστι, καὶ οὐ ζωὴ. Ἀλλὰ νῦν οἱ ὄντως ζῶντες, κατὰ πνεῦμα ζῶσιν... Οὐδεὶς ἔτι κατὰ σὰρκα ζῆ—ἐκείνη γὰρ οὐκ ἔστι ζωὴ, ἀλλὰ θάνατος» (Οἰκουμένιος). Τὰ «ἀρχαῖα», τὰ ὁποῖα «παρῆλθεν» εἶναι αἱ ἁμαρτίαι, αἱ ἀσέβειαι, πᾶν ὅ,τι συνιστᾷ τὸν Ἰουδαϊκὸν τρόπον ζωῆς: «μᾶλλον δὲ καὶ ταῦτα κἀκεῖνά φησιν» (Χρυσόστομος). Κατὰ τὸν Κύριλλον ὁμως Ἀλεξανδρείας «Ἀρχαῖον... τὸ Ἰῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελευσῆ» καὶ τὸ ὅτι ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος. Ἀρχαῖα δὲ πρὸς τούτοις καὶ τὰ ἐν Νόμῳ· ταυτὶ γὰρ πάντα παρελάσαι φασίν».

Ὡς πρὸς τὸν τρόπον, καθ' ὃν συνετελέσθη ἡ συμφιλίωσις τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ, οἱ ἐξηγηταὶ Πατέρες τονίζουν ὅτι ἡ συμφιλίωσις ἦτο ἔργον τοῦ Θεοῦ: «Οὐ γὰρ ἡμεῖς αὐτῷ προσεδράμομεν, ἀλλ' αὐτὸς ἡμᾶς ἐκάλεσε. Πῶς ἐκάλεσε; Διὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ σφαγῆς...Καὶ οὐκ εἶπε, καταλλάξατε ἑαυτοῖς τὸν Θεόν· οὐ γὰρ ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἐχθραίνων, ἀλλ' ἡμεῖς· Θεὸς γὰρ

Ἀντιμετωπίσθη ἤδη εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Κυρίου. Μεγάλαι μεταναστευτικὰ τότε ρεύματα εἶχον ἀφαντάστους θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς συνεπείας. Προκληθέντα ἀπὸ ἐθνικὰς ἀναστατώσεις, συχνὰς ἐχθροπραξίας καὶ συγκρούσεις τῆς κραταιᾶς Ρώμης με τοὺς ὑποτελεῖς Ἕλληνας καὶ τοὺς ἀσιατικούς λαούς, ἐδημιούργησαν μοιραίως μετακινήσεις καὶ συνεχεῖς ἀνταλλαγὰς πληθυσμῶν, εἴτε ὡς προσφύγων, εἴτε πρὸς ἀνεύρεσιν ἀλλαγῆς ἀσφαλείας καὶ καλυτέρων ὄρων διαβιώσεως. Χαρακτηριστικὰ ἐν προκειμένῳ εἶναι τὰ ἤδη ἀπὸ τότε ληφθέντα ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας μέτρα, καίτοι ὑπὸ δυσμενεστάτας συνθήκας καὶ συχνὰ ὑπὸ τὸν ἀπηνῆ διωγμὸν τῶν ἐθνικῶν.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Μελὸς Αἰμῖλιανος

οὐδέποτε ἐχθραίνει» (Χρυσόστομος). «Ἐχθροὶ γὰρ ἦμεν πολὺ, ἀπάτη καὶ ἁμαρτήμασι κεκρατημένοι· κατηλλάγημεν δὲ αὐτῶ, ἄφεισι πρὸς αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ εἰληφότες· κατήλλαξεν δὲ ἡμᾶς ἑαυτῶ διὰ τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντος καὶ ἀναστάντος Κυρίου» (Δίδυμος). Ἡ ἀπόδειξις τῆς συμφιλίωσεως μας μετὰ τοῦ Θεοῦ, σημειώνει Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας, εἶναι ἡ συνείδησις τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν μας ἐν Χριστῶ: «Καὶ τούτου σαφῆς ἀπόδειξις, τῶν πεπλημμελημένων ἢ ἄφεισι, ἦν χαρίζετα μὲν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ· ὁρέγει δὲ πάλιν ἐπ' ἐξουσίᾳ ὡς Θεὸς ὁ Υἱός, λέγων τῶ παραλυτικῶ· ἀφένωταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Οὐκοῦν ἐν Χριστῶ, τούτέστιν ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, κόσμον ἑαυτῶ καταλλάσσει ὁ Θεός, μὴ λογιζόμενος τοῖς ἡμαρτηκόσι τὰ παραπτώματα αὐτῶν». Ὁ Οἰκουμένιος ἐπίσης τονίζει ὅτι ὁ Θεὸς κατήλασε τὸν κόσμον πρὸς ἑαυτὸν ἤδη πρὸ τῆς σταυρικῆς θυσίας: «Καὶ γὰρ, φησί, τὸ πρῶτον, οἶον πρὸ τοῦ σταυροῦ, Θεὸς ἦν, τούτέστιν ὁ Πατὴρ, διὰ μέσου Χριστοῦ ὡς μεσίτου, καταλλάσσων ἑαυτῶ τὸν κόσμον. Ὁ Πατὴρ οὐκ ἦν, καὶ πρὸ τοῦ σταυροῦ, φησί, διὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ καταλλάσσων ἑαυτῶ τὸν κόσμον...». **Μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα:** «Καὶ γὰρ εἰ ἠθέλησεν ἀπαιτῆσαι λόγον τῶν πεπλημμελημένων, πάντες ἂν ἀπωλόμεθα· οἱ γὰρ πάντες ἀπέθανον. Ἀλλ' ὁμως τοσοῦτων ὄντων τῶν ἁμαρτημάτων, οὐ μόνον οὐκ ἀπήτησε δίκην, ἀλλὰ καὶ κατηλλάγη· οὐ μόνον ἀφήκεν, ἀλλ' οὐδὲ ἐλογίσαστο». Ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων θά ἐσήμαινε θάνατον. Ἀντ' αὐτοῦ, ὁ Θεὸς ἀποστέλλει τὴν χάριν Του πρὸς τὸν κόσμον ἐν τῶ προσώπῳ τοῦ Υἱοῦ Του. **Ἀμαρτίαν ἐποίησεν:** «Τὸν οὐδὲν ἡδίκηκότα ὑπὲρ τῶν ἡδίκηκότων κολασθῆναι εἰσεν... τὸν αὐτοδικαιουσύνην ὄντα, ἁμαρτίαν ἐποίησε· τούτέστιν ὡς ἁμαρτωλὸν κατακριθῆναι ἀφήκεν, ὡς ἐπικατάρτατον ἀποθανεῖν. Τὸν γὰρ δίκαιον, φησὶν, ἐποίησεν ἁμαρτωλόν, ἵνα τοὺς ἁμαρτωλοὺς ποιῆση δικαίους» (Χρυσ.). «Τὸν οὐδὲν ἡμαρτηκότα πῶποτε παρσκευάσε παθεῖν τὸ τῶν σφόδρα φιλαμαρτημόνων, ἵν' ἡμᾶς ἀποφῆνη δικαίους τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν εἰσδεδεγμένους... εἰς γὰρ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ὁ πάντων ἀντάξιος· οὐ γὰρ οἶδεν πλημμελεῖν· Θεὸς ἦν ὁ Λόγος· ἴσθι δὲ μᾶλλον, ὅτι δέδοται παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· καθάπερ ἀμέλει καὶ τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας σφάγια, κατὰ τὸν Μωϋσέως νόμον ἁμαρτίας ὠνόμαζον» (Κυρ. Ἀλεξ.). Ἐν τῇ ἐξηγητικῇ παραδόσει τῆς Ἀνατολῆς δὲν εὐρίσκονται ἀναλυτικαὶ θεωρίαι περὶ τοῦ πῶς ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ ἀπέβη πρὸς ὄφελος ἡμῶν. Ὁ ὀρθόδοξος ἐξηγητής, κατὰ τε τὴν παλαιὰν ἐποχὴν ὅπως καὶ σήμερον, ἐπαναλαμβάνει τὴν φρασεολογίαν τῶν Γραφῶν. Ὑπάρχει ἓνα κοινὸν αἶσθημα ὅτι πρόκειται περὶ μυστηρίου, εἰς ὃ ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ. Ἡ σωτηρία μας εἶναι ἔργον τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῶ. Θὰ ἔπρεπε ν' ἀποθάνωμεν ὡς ἁμαρτωλοὶ, στερούμενοι τῆς ζωοποιῦ μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνίας, ἀλλ' ὁ Χρι-

στὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ἀνέστησεν ἡμᾶς ἐν καινότητι ζωῆς. Δὲν ὑπάρχει τι πλεόν τούτου. **Στίχ. 5,20 — 6,2:** Εἰς τοὺς στίχους αὐτοὺς ὁ Ἀπόστολος ποιεῖται ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς Κορινθίους ν' ἀνταποκριθῶν εἰς τὸ μέγα τοῦτο ἔργον τοῦ Θεοῦ. «Θεοῦ γὰρ ἐστὶν αὕτη (ἡ δικαιοσύνη), ὅταν μὴ ἐξ ἔργων, ὅταν καὶ κηλίδα ἀνάγκη τινὰ μὴ εὐρεθῆναι, ἀλλ' ἀπὸ χάριτος δικαιωθῶμεν, ἔνθα πᾶσα ἁμαρτία ἠφάνισται... Ἐκεῖνη γὰρ ἡ προτέρα νόμου καὶ ἔργων δικαιοσύνη, αὕτη δὲ Θεοῦ δικαιοσύνη» (Χρυσόστομος). Οἱ Κορινθιοὶ «παρακαλοῦνται» ὑπὸ τοῦ Παύλου ὅπως «μὴ κενὴν δεῖξωσι καὶ ματαίαν τὴν οἰκονομίαν, ἐναντίον βίον ταύτη ἐπιδεικνύμενοι... Πρὸς τέλος γὰρ ὁ βίος ἐλαύνει· κἂν μὴ νῦν τῆς σωτηρίας μεταλάχωμεν, μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἐκδημίαν οὐκ ἔρημοι ταύτης ἐσόμεθα» (Θεοδώρ.). «Μὴ τοίνυν προδῶμεν τὸ εὐκαιρον, ἀλλ' ἐπιδειξώμεθα ἄξιον τῆς χάριτος τὴν σπουδῆν» (Δαμασκηνός). «Παρακαλοῦμεν δὲ ἡμεῖς οἱ ἀπόστολοι, ἵνα τὴν εὐεργεσίαν τοῦ Θεοῦ δεξῆσθε, καὶ μὴ ἀποκρούσητε αὐτήν, μηδὲ εἰς κενὸν καὶ ἀνωφελὲς τὴν χάριν γενέσθαι καὶ δεχθῆναι. Τὸ γὰρ καταλλαγέντας τῶ Θεῶ διὰ τῆς πίστεως, ἐπιμένειν τῶ προτέρῳ βίῳ οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, ἢ εἰς κενὸν καὶ μάτην γενέσθαι τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐδὲν ὠφεληθῆναι τοὺς δεξαμένους αὐτήν» (Οἰκουμένιος).

Ὡς πρὸς τὰς φράσεις «καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς» (στίχ. 18), «καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς» (στίχ. 19), «ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῶ Θεῶ» (στίχ. 20), «συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν...» (6, 1) ἢ ἐξηγησις τῶν Πατέρων δὲν ἀφίνει καμμίαν ἀμφιβολίαν, ὅτι οἱ ἀπόστολοι καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐν γενεῖ εἶναι ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς οὐρανοὺς μέχρι τῆς πληρώσεως τῶν πάντων ἐν τῇ Παρουσίᾳ τὸ ὄργανον τῆς «καταλλαγῆς». «Ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἀπῆλθεν, ἡμῖν τὸ πρᾶγμα ἐπίστευσε» (Χρυσ.). «Ὑπηρέτας τῆς εἰρήνης ἐχειροτόνησε» (Θεοδώρ.). «Ἀντ' ἐκεῖνου ἡμεῖς πρεσβεύομεν» (Ζιγαβηνός).

2) Ἐφεσ. 2, 11—22. Εἰς τοὺς στίχους αὐτοὺς ὁ Παῦλος «δεῖξαι βούλεται τὸν Δεσπότην Χριστὸν πάντων αὐτοῖς πρόξενον γεγεννημένων τῶν ἀγαθῶν» (Θεοδώρητος). «Ὅτι δι' ἑαυτοῦ ἔσωσε καὶ δι' ἑαυτοῦ τρόπῳ τοιούτῳ...» (Χρυσ.). «Διὰ μόνην φιλανθρωπίαν Θεοῦ ἐγγύς γεγόνασι» (Οἰκουμ.). **Τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ:** «Ἐχθρα ἦν καὶ πρὸς Ἰουδαίους καὶ πρὸς Ἕλληνας· τοῦ δὲ νόμου ὄντος, οὐ μόνον οὐκ ἔλυετο, ἀλλὰ καὶ ἤυξετο... ἐπειδὴ παρακουόμενος ἔχθραν ἐποίησεν» (Χρυσ.) «Μακρὰν ἦμεν Θεοῦ τῇ ζωῇ τῇ κοσμικῇ διωρισμένοι. Ταύτης λύσιν εἰργάσατο ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ καὶ οἱ τοῦτῳ συμμορφούμενοι, οὐκέτι μακρὰν Θεοῦ εἰσι, ἀλλ' ἐγγύτητα λαμβάνουσι τὴν ἐν πνεύματι, συσταυρούμενοι Χριστῶ» (Δαμασκ.). **Ἐν τῶ αἵματι... ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ... ἐν δό-**

γμασιν: «Πῶς; Σφραγίσας καὶ λύσας ἐκεῖ τὴν ἔχθραν. Βαβαὶ τῆς φιλανθρωπίας! ἔδωκεν ἡμῖν νόμον, ἵνα φυλάττωμεν· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐφυλάξαμεν, δέον κολασθῆναι, ὃ δὲ καὶ τὸν νόμον κατέλυσεν» (Χρυσ.). Ἡ «σάρξ» ἐχώριζε τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τοῦ Θεοῦ «διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἁμαρτίαν, πάντας μὲν ἀπαλλοτριούσα τοὺς οὐδὲ νόμου χωριζομένους ἀπὸ τῆς σαρκικῆς κακίας, οὐ μὴν οὐδὲ τοὺς ὑπὸ νόμον ὄντας καθαρὸς ἀφείσα τῆς δι' αὐτὴν ἀλλοτριώσεως. Ὅθεν ὁ τὴν ἁμαρτίαν λύων τὴν διὰ σαρκός, ἅμα καὶ τὸν νόμον περιεῖλε τὸν ἐπὶ σαρκὶ θεθέντα. Ἀντεισήγαγε δὲ ἀντὶ νόμου **δόγμα**, ὅπερ ἐστὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἐκούσιον εἰς λατρείαν Θεοῦ... τοῦ σταυροῦ πέρας ἐπιτιθέντος τῇ ζωῇ τῆς παρούσης, καὶ τὴν σάρκα περιτεμόντος, εἰς ἄνθρωπος ἀποδεικνύεται πᾶς ὁ κατὰ Χριστὸν χαρακτηριζόμενος, εἴτε ἐν περιτομῇ, εἴτε ἐν ἀκροβυστία κατὰ τὴν καινὴν ζωὴν» (Δαμασκ.). «Αὐτὸς γὰρ τὸ αἷμα ἐκχέας ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τοῦτω λύσας τὴν ἁμαρτίαν, πάντας ἤγαγεν ἐγγύς... διὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ. Εἰ γὰρ μὴ ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν, οὐκ ἂν ἐλύθη ἡ ἁμαρτία ἢ χωρίζουσα ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ» (Οἰκουμ.). Οἱ παλαιοὶ ἐξηγηταὶ τῆς Ἀνατολῆς συνδέουν τὸ «ἐν **δόγμασιν**» πρὸς τὸ «καταργήσας» καὶ ὄχι πρὸς τὸ «τῶν ἐντολῶν». Τὰ «δόγματα» αὐτὰ εἶναι, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, ἡ εὐαγγελικὴ διδασκαλία. «Ταῦτα γὰρ οὐ νομοθεσία (ἀγαμία, ἀκτημοσύνη, νηστεία) ἀλλ' αὐθαιρέτου γνώμης. Νομοθετεῖ δὲ ἐκεῖνα, ὅπερ καὶ ἐξ ἀρχῆς τὴν φύσιν δημιουργήσας ἐνέγραψε ταύτη». Ἡ ἀποψὶς αὐτῆς πλησιάζει πρὸς τὴν τοῦ Δαμασκηνοῦ, κατὰ τὸν ὅποιον τὸ ἀντικαταστήσαν τὸν Νόμον «δόγμα» «ἐστὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἐκούσιον εἰς λατρείαν Θεοῦ». «Πολλὴν γὰρ ἐνταῦθα διαφορὰν φησὶν ἐντολῆς καὶ δογμάτων. Ἡ τὴν πίστιν οὖν φησὶ, δόγμα αὐτὴν καλῶν· ἀπὸ γὰρ πίστεως μόνης ἔσωσεν· ἢ τὴν παραγγελίαν, καθὼς ἔλεγεν ὁ Χριστός· Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μηδὲ ὀργισθῆναι ὄλωσ. Τούτέστιν, ἐὰν πιστεύης, ὅτι ὁ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ... Ἀντὶ βίου πίστιν εἰσήγαγεν. Ἴνα μὴ εἰκὴ σώσῃ, καὶ αὐτὸς ἐκολάσθῃ, καὶ ἀπήτησεν αὐτοὺς τὴν πίστιν διὰ δογμάτων» (Χρυσ.).

Ἴνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν αὐτῷ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον: «Ἐν αὐτῷ τούτέστιν δι' ἑαυτοῦ. Οὐκ ἄλλω τοῦτο ἐπέταξεν, ἀλλὰ αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ καὶ τοῦτον κάκεινον χωνεύσας ἓνα ἀνήνεγκε θαυμαστόν, αὐτὸς τοῦτο πρῶτον γενόμενος· ὅπερ τῆς προτέρας κτίσεως ἐστὶ μείζον... Ἐν ἑαυτῷ, αὐτὸς πρῶτος τύπον παρασχὼν καὶ ὑπόδειγμα» (Χρυσ.). «Εἰς ἓνα γὰρ πάντες εἰσὶν ἐκτισμένοι νέον τινὰ καὶ πιστὸν ἄνθρωπον, καὶ τοῦ γήρωσ τῶν ἁμαρτιῶν ἀλλότριον... ἐν ἑαυτῷ οἶον δι' ἑαυτοῦ, οὐ δι' ἀγγέλων ἢ ἄλλων τινῶν δυνάμεων, ἀλλὰ δι' ἑαυτοῦ. Ἡ ὅτι, φησί, τοῦτο πρῶτον γενόμενος, καὶ τύπον καὶ ὑπόδειγμα παρασχὼν» (Οἰκουμ.). **Ἐν ἐνὶ σώματι... τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ... ἐν ἐνὶ πνεύματι:** «Ποιῶν εἰρήνην—μᾶλλον πρὸς τὸν Θεόν... ἐν ἐνὶ σώματι—φησί, τῷ αὐτοῦ, τῷ Θεῷ. Τὴν ὀφειλο-

μένην δίκην αὐτὸς ὑποστάς διὰ τοῦ σταυροῦ. **Ἀποκτείνας** ὥστε μηκέτι αὐτὴν ἀναστήναι. Πῶς οὖν ἀνίσταται; Ἀπὸ τῆς πολλῆς ἡμῶν κακίας... Τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς Θεόν... Τὴν μὲν γὰρ ὀργὴν ἔλυσε τῷ θανάτῳ, ἐπεράστους δὲ ἡμᾶς ἐποίησε τῷ Πατρὶ διὰ τοῦ Πνεύματος... Ὅρα πῶς πάντα φύρει, τοὺς Ἕλληνας, τοὺς Ἰουδαίους, τοὺς ἀποστόλους, τοὺς προφήτας, τὸν Χριστόν». Ἡ αὔξησις τῆς οἰκοδομῆς εἰς ναὸν ἅγιον ὁδηγεῖ τὸν Χρυσόστομον ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ συμπέρασμα: «ἄρα μέχρι τῆς παρουσίας ἢ οἰκοδομῆς αὐτῆς». «Ἐν ἐνὶ δὲ σώματι προειπῶν ἡμᾶς κατηλλάχθαι Θεῷ, νῦν ἐν ἐνὶ πνεύματι προῆχθαι Θεῷ φησὶ, μετόχους δεικνύων τοῦ ἐνὸς πνεύματος διὰ τοῦ ἐνὸς σώματος γενομένου» (Δαμασκ.). «Καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν ἡρμηνευμένοις πλήρωμα Θεοῦ τὴν Ἐκκλησίαν ἐκάλεσε» (Θεοδώρ.). Ὁ Ζιγαβηνὸς τὸ «ἐν ἐνὶ σώματι» ἐκδέχεται ὡς «τῷ ἑαυτοῦ», ἐνῶ τὸ «ἐν αὐτῷ» ὁ Θεοφύλακτος ἐξηγεῖ «ἢ ἐν τῷ σταυρῷ ἢ ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ», καὶ τὸ «ἐν πνεύματι»: «Τοῦτο ἔοικε τοῖς ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰρημένους· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ».

3) Ἰωάννου 14, 25 — 31. Τὸ ἔργον τοῦ Παρακλήτου: «Τάχα ἀσαφῆ τὰ εἰρημένα νῦν ὑμῖν· ἀλλ' ἐστὶ τούτων σαφῆς διδάσκαλος ἐκεῖνος». Ἐὰν δὲν ἔλθῃ τὸ Πνεῦμα, «οὐδὲν μέγα οὐδὲ ὑψηλὸν δυνήσονται συνιδεῖν» (Χρυσ.). «Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον λέγεται δοξάζειν τὸν Υἱόν, ἐν τῷ ἀποκαλύπτει αὐτὸν τοῖς ἀγνοοῦσιν» (Δίδυμος). «Τὴν δὲ τοῦ μυστηρίου τελειότητα καὶ ἀκριβεστάτην ἡμῖν ἀποκάλυψιν διὰ τοῦ Παρακλήτου γενέσθαι λέγει... Οὐκοῦν ἡ τελεία μάθησις διὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου ἐκτίκτεται... τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας τὸ βάθος καὶ τοῦ κεκρυμμένου μυστηρίου τὴν δύναμιν θεωροῦμεν... αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν τε καὶ δύναμιν ἀναπληροῖ τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ, τοῖς ἁγίοις ἐνοικοῦν...» (Κύρ. Ἀλεξ.). «Ὅταν τὸ Πνεῦμα διδάξῃ ὑμᾶς, τότε δυνήσεσθε τῶν νομικῶν ἀποστήναι τύπων, καὶ τὴν ἐν Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ ποιῆσαι λατρείαν... Τὸ Πνεῦμα διδάσκει τοὺς ἀνθρώπους τὰ τῆς τοῦ Θεοῦ θεότητος καὶ δόξης, καὶ τῆς πρὸς Πατέρα ἰσότητος...» (Ἀμμώνιος Ἀλ.). Ὁ Παράκλητος θὰ διδάξῃ ὅλα «τὰ προσιστάμενα... διότι οὐκ ἡδύνατο βαστάζειν πλείω... ἀναμνήσει τελεώτερον τελεωτέρους γενομένους. Εἰκὸς γὰρ αὐτοὺς ἐπιλαθέσθαι τινῶν» (Ζιγαβηνός). Ἡ τοιαύτη δραστηριότης τοῦ Πνεύματος ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, ὡς περιγράφεται ὑπὸ τῶν ἐξηγητῶν Πατέρων, μού φέρει εἰς τὸν νοῦν πρόσφατον ἄρθρον τοῦ πατρὸς Pierre Benoit, ὅπου περιγράφεται καθ' ὅμοιον τρόπον τὸ ἔργον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ θεολογικῇ σκέψει τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Ἰωάννου (31). Εἶναι σαφές ὅτι ἡ ἐρμηνεία τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ

(31) Paulinisme et Johannisme, ἐν New Testament Studies, April 1963, σελ. 193 ἐξ.

πρός τὴν Ἐκκλησίαν ἦτο ἔργον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. **Εἰρήνην τὴν ἐμὴν ἀφίημι ὑμῖν:** «Πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς ἐμέ· καὶ λοιπὸν οὐδὲν ἡμᾶς ἢ τοῦ κόσμου ταραχὴ βλάψει οὐδ' ἐμποδίσει» (Ζιγαβηνός). «Τοῦτο δὲ ἦν ἐναργῶς οὐδὲν ἕτερον εἶπεῖν, ἢ ὅτι χορηγήσω τὸ Πνεῦμα, καὶ συνέσομαι δι' ἑμαυτοῦ τοῖς δεχομένοις αὐτό... Ἐπειδὴ τοίνυν ἱκανώτατον σφόδρα τὸ Πνεῦμά ἐστι, πάντα τῆς διανοίας καταρᾶσαι θόρυβον καὶ πᾶσαν τὴν ἐν ἡμῖν καταργῆσαι δειλίαν, ἐφόδιον ὥσπερ εἰς ἀνδρείαν καὶ ἀταραξίαν τὸ ἐπιτήδειον ἐπιδώσειν ἐπαγγέλλεται λέγων· Εἰρήνην...» (Κύριλ. Ἄλεξ.).

Ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω. Ὁ διάβολος ὀνομάζεται ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου, διότι «ἄρχει τῶν ἑαυτοῦ παραδιδόντων αὐτῷ» (Χρυσ.). Δὲν εἶναι πράγματι δεσπότης ἀλλ' ὥσπερ τινὰ τῶν ἀλιτηριῶν βαρβάρων πλεονεξίας νόμου κρατήσαντα τῶν κατ' οὐδένα τρόπον προσηκόντων αὐτῷ. Ὑφ' ἑαυτῷ γὰρ ἐποίησατο διὰ τῆς ἁμαρτίας τὸν ἄνθρωπον, καὶ ὥσπερ τινὰ ποιμνην ἀνεπιστάτητον ἀποβουκολήσας Θεοῦ, τῶν ἀλλοτρίων ἐκράτει» (Κύριλ. Ἄλεξ.). «Ἄγιον, φησί, θανάτου οὐδὲν δεῖξαι κατ' ἐμοῦ» (Σχόλια). Ἐν τῷ ἀποχαιρετιστηρίῳ λόγῳ ὁ Ἰησοῦς λέγει ὅτι ὁ Παράκλητος θὰ ἐλέγξῃ τὸν κόσμον περὶ κρίσεως, διότι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου «καταδικάσεται παλαίσας κατ' ἐμοῦ» (Σχόλια). «Ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων αἴτιον τοῦ θανάτου ἢ ἁμαρτία· οὐδεὶς γὰρ ἀναμάρτητος, διὸ καὶ οὐδεὶς ἀθάνατος· ἐν ἐμοὶ δὲ οὐκ ἔχει οὐδὲν αἴτιον θανάτου· ἀναμάρτητος γὰρ ἐγώ. Διὸ καὶ κατακριθήσεται» (Ζιγαβηνός). Ὁ διάβολος «κατεκρίθη ὡς ἀποκτείνας διὰ τῶν Ἰουδαίων τὸν Χριστὸν ἀναμάρτητον ὄντα, ἐπειδὴ προφασιζόμενος ἔλεγεν, ὅτι Ἄδὰμ οὐ δι' ἐμέ ἀπέθανεν, ἀλλ' ὅτι ἤμαρτεν. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τὸ πάθος, διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐγένοντο αἱ ἰάσεις, διὰ τῶν πραγμάτων δείκνυται τοῦ διαβόλου ἢ κατὰ λυσις» (Ἀμμώνιος).

Ἄλλ' ἵνα γνῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτως ποιῶ. «Οὐ γὰρ ὑπεύθυνος ὢν θανάτῳ, φησὶν, οὐδὲ ὀφείλων αὐτῷ, διὰ δὲ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς τὸν Πατέρα ὑπομένω... οὐκ ἔκων ἀλλ' ἐκὼν ἔρχεται ἐπὶ τοῦτο, καὶ ὅτι καταφρονῶν τοῦ διαβόλου... Οὐκ ἀπὸ ἀνάγκης ἀλλὰ δι' ἀγάπην τοῦ Πατρὸς· ὥστε ἐνοήσαι αὐτοῦς, ὅτι οὐκ ὀλέθριον τὸ πρᾶγμα οὐδὲ βλάβην ἔχον, εἴ γε ὁ τε σφόδρα αὐτὸν ἀγαπῶν καὶ ἀγαπώμενος παρ' αὐτοῦ οὕτω βούλεται» (Χρυσ.). Ἄμμώνιος ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐξηγεῖ ὡς ἀνθρώπινον τρόπον ἐκφράσεως τὴν πρὸς τὸν Υἱὸν ἐντολήν τοῦ Πατρὸς, «ἢ σύμφωνος ὢν καὶ σύνδρομος ὁ Υἱός, ἐπιτελεῖ τὴν οἰκονομίαν» (Ἀμμώνιος). «Θέλημα δὲ αὐτοῦ (τοῦ Πατρὸς) ἀποθανεῖν με ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων» (Ζαγαβηνός).

4) Λουκᾶ 15, 11–32. Ὑπάρχει κοινὴ σχεδὸν ἀποψις μεταξὺ τῶν ἀνατολικῶν ἐξηγητῶν ὡς πρὸς τὴν σημασίαν τῆς παραβολῆς τοῦ ἀσώτου υἱοῦ.

Ἐκτὸς τοῦ Θεοφάνους Κεραμέως, ὁ ὁποῖος θεωρεῖ τὸν ἀσῶτον ὡς ἀντιπρόσωπον ἐν γένει τῆς ἀνθρωπότητος, τὸν δὲ πρεσβύτερον ἀδελφόν του ὡς τοὺς ἐν οὐρανῷ ἀγγέλους, ἅπαντες οἱ λοιποὶ, παλαιοὶ καὶ νεώτεροι, δέχονται ὅτι ὁ μὲν ἀσῶτος ἀντιπροσωπεύει τοὺς τελῶνας καὶ ἁμαρτωλοὺς, τοὺς ὁποῖους ὁ Ἰησοῦς ἐδέχετο καὶ συνήσθιε μετ' αὐτῶν, ὁ δὲ πρεσβύτερος ἀδελφός του τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους, οἱ ὁποῖοι ἔθεωροῦντο ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὡς «δίκαιοι», καὶ ὠργίζοντο κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, διότι ἐδέχετο τοὺς ἁμαρτωλοὺς. Πῶς δυνάμεθα νὰ λύσωμεν τὸ πρόβλημα τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ; ἐρωτᾷ ὁ Θεοφύλακτος. Καὶ ἀπαντᾷ: «Ὁ λυθήσεται, εἴγε τις τὴν παραβολὴν ἀναλογισαίτο, διὰ τί ἐρρέθη· πάντως γὰρ διότι ἐγόγγυζον οἱ καθарοὶ καὶ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς Φαρισαῖοι ἐπὶ τῷ Κυρίῳ προσδεχομένῳ πόρνους καὶ τελῶνας... Τὴν τῶν Φαρισαίων τοίνυν γνώμην παιδεύει ὁ Κύριος διὰ τῆς παραβολῆς ταύτης, ὥστε εἰ καὶ δίκαιοι εἴεν αὐτοί... μὴ δυσχεραίνειν ἐπὶ τῇ παραδοχῇ τῶν ἁμαρτωλῶν». Ἡ αὕτη ἀποψις ἀπαντᾷ καὶ εἰς τὰς νόθους Ὁμιλίαις τοῦ Χρυσοστόμου, εἰς τὸν Ζιγαβηνόν, εἰς τὸν Γρηγόριον Παλαμᾶν, ὡς καὶ εἰς τοὺς νεωτέρους ὀρθοδόξους ἐξηγητάς. Παρὰ τισι τῶν τελευταίων, ὡς καὶ παρὰ Παλαμᾶ, ἀπαντᾶται ἡ ἀποψις ὅτι ὁ ἀσῶτος ἀντιπροσωπεύει τοὺς ἐθνικούς, ὁ δὲ πρεσβύτερος υἱὸς τοὺς Ἰουδαίους ἐν γένει. Περιττὸν νὰ σημειώσωμεν ὅτι οἱ πλείστοι τῶν ἐξηγητῶν θεωροῦν τὴν παραβολὴν ὡς ἀλληγορίαν. Γενικῶς εἶπεῖν, ὁ Ψευδο-Χρυσόστομος ἐξηγεῖ τὴν παραβολὴν, «εἶνα μάθωμεν ἐξ αὐτῆς πῶς δεῖ προσπελάζειν τῷ ἀπροσπελάστῳ καὶ συγγνώμην τῶν πταισμάτων αἰτεῖν». «Παρηκολούθησε δὲ τῇ τοῦ Σωτῆρος παρουσίᾳ ὁ τῆς μετανοίας καρπός· ἀκόλουθον γὰρ τῇ τοῦ Σωτῆρος ἐπιλάμμει ἀκολουθήσαι τοὺς καρποὺς τῆς μετανοίας» (Δευτέρα νόθος ὀμιλία τοῦ Χρυσ.). Ἡ παραβολὴ αὕτη καταδεικνύει «τὴν τε δύναμιν τῆς μετανοίας τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τὸ μέγεθος τῆς φιλανθρωπίας» (Ζιγαβηνός).

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς παραβολῆς τοῦ ἀσώτου ἐν σχέσει πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Κ.Δ. περὶ καταλλαγῆς τονίζεται ἐξ ὀρθοδόξου πλευρᾶς ἡ ἀντίθεσις πρὸς τὴν νομικὴν ἀντίληψιν περὶ δικαιώσεως. Κατὰ τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν ὁ Θεὸς ἐμφανίζεται ὡς ἀπαθὴς κριτής, ὄχι ὡς πλήρης ἀγάπης πατήρ, δεχόμενος τὰ τέκνα του καὶ συγχωρῶν τὰς ἁμαρτίας των(32). Ἐξ ἄλλου, ὁ ἀνθρώπινος παράγων ἐξαιρεται ὑφ' ὄλων τῶν ἐξηγητῶν τῆς παραβολῆς ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς μετανοίας. Ἡ ἀπόφασις τοῦ ἀσώτου νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν Πατέρα του εἶναι τὸ «μικρόν τι», τὸ ὁποῖον ἀναμένεται διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ νὰ συμβάλῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας του, τὸ ὁποῖον εἶναι οὐσιαστικῶς ἔργον τοῦ Θεοῦ. Τινὲς τῶν ἐξηγητῶν ἐξαίρουν τὸν ἀποκα-

(32) Βλ. Ἀνδρέου Θεοδώρου, Ἡ περὶ Δικαιώσεως διδασκαλία τῶν 39 Ἀρθρῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, ἐν Ἀθήναις, 1961, σελ. 33.

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

ΤΟ Β' ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Τὴν 8ην καὶ 9ην Φεβρουαρίου 1964 συνήλθεν εἰς τὸ Ντάσσελ, πλησίον τοῦ Ἀϊνμπεκ (Κάτω Σαξωνία) τὸ δευτέρον Συνέδριον τῆς Ὁρθοδόξου Διακονίας τῆς Κάτω Σαξωνίας με θέμα «Προβλήματα Ἑλλήνων ἐργατῶν ἐν Γερμανία». Ἐλαβον μέρος 45 ἐργάται ἀπὸ 11 διαφορετικὰ σημεῖα τῆς περιοχῆς (Ἀννόβερν, Μπράουνσβάϊκ, Φρέλλστετ, Σαλτσγγίττερ, Βούνστορφ, Τσέλλε, Στατγάγγεν, Χίλντεσχαϊμ, Ἀϊνμπεκ, Ντάσσελ καὶ Γκαίττιγγεν). Ἐκτὸς τούτων ἔλαβον μέρος καὶ 8 Ἑλληνες ἐπιστήμονες καὶ φοιτηταὶ τῆς περιοχῆς.

Τὴν γενικὴν διεύθυνσιν τοῦ Συνεδρίου εἶχεν ὁ π. Ἀντώνιος Ἀλεβιζόπουλος (Ἀννόβερν), βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τῶν δύο ἄλλων ὁμιλητῶν τοῦ Συνεδρίου, τοῦ Ἀρχιμανδρίτου π. Τιμοθέου Κοντομέρκου (Φρανκφούρτη) καὶ τοῦ κ. Ταβλάτου, ἀντιπροσώπου τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας (Ἀμβούργον), καθὼς καὶ ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τοῦ Συνεδρίου κ. Στέλιου Κοκκόλη (Μπράουνσβάϊκ).

Τὸ ὅλον θέμα τοῦ Συνεδρίου διηρέθη εἰς τρεῖς κύκλους προβλημάτων, τὰ ὅποια ἐξετάσθησαν εἰς ἕξ ἐν ὅλῳ συνεδριάσεις.

Τὴν 2αν μεταμεσημβρινὴν ὥραν τῆς 8ης Φεβρουαρίου ἐκήρυξεν ὁ π. Ἀντώνιος ἐπισημῶς τὴν ἐναρξίν τοῦ Συνεδρίου. Δι' ὀλίγων ἐχαιρέτησε τοὺς παρευρισκομένους ἀντιπροσώπους τῶν διαφορῶν περιοχῶν, ἀνεφέρθη εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Συνεδρίων τῆς Ἀ' Ὁρθοδόξου Διακονίας καὶ ἠὺχῆθη εἰς ὅλους εὐχάριστον καὶ καρποφόρον Συνέδριον. Ἀκολουθῶς ἔδωκε τὸν λόγον εἰς τὸν πρῶτον ὁμιλητὴν, τὸν κ. Ταβλάτον.

Ὁ Ἀντιπρόσωπος τοῦ Ὑπουργείου ἀνέλυσε τὰ

ἐργατικὰ προβλήματα τῶν Ἑλλήνων τῆς Γερμανίας: Μισθοδοσία, κρατήσεις, ἐπιδόματα, ἀδειαι, ἀσθένειαι, ἐργατικὰ ἀτυχήματα, κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις κ.ἄ. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀποστολῆς τῶν κλιμακίων τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας ἀνέφερον ὁ κ. Ταβλάτος ὅτι αἱ ὑπηρεσίαι αὐταὶ ἔχουν ἀπληροφοριακὸν χαρακτήρα καὶ ἐπεμβαίνουν μόνον εἰς περιπτώσεις μὴ τηρήσεως τοῦ συμβολαίου ἐργασίας». Ὁ ὁμιλητὴς ἀνέφερον ὅτι πολλὰ προβλήματα γεννῶνται, ὄχι διότι δὲν εἶναι καταχωρωμένα τὰ δικαιώματα τῶν ἐργατῶν μας, ἀλλὰ διότι δὲν ξεύρουν πολλοὶ νὰ τὰ διεκδικήσουν. Ἐν συνεχείᾳ προέτρεψε τοὺς ἐργαζομένους ἐπὶ ἐργατικῶν ζητημάτων νὰ συμβουλευώνται τὰς ἐπισημοὺς ὑπηρεσίας ἢ πρόσωπα ἐμπιστοσύνης καὶ ὄχι ἀνεύθυνα πρόσωπα, τὰ ὅποια ὑπάρχει κίνδυνος νὰ δώσουν ἐσφαλμένες πληροφορίες.

Κατὰ τὴν δευτέραν συνεδρίασιν τῆς ἰδίας ἡμέρας ἐπηκολούθησε συζήτησις ἐπὶ τῶν ἐργατικῶν προβλημάτων, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐτονίσθη ὅτι θὰ πρέπη νὰ καταβληθῇ μεγαλύτερα προσπάθεια διὰ μίαν κατάλληλον προετοιμασίαν τῶν Ἑλλήνων ἐργατῶν, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν παρανοήσεων καὶ πολλῶν ἀπογοητεύσεων, αἱ ὁποῖαι ἄλλως τοὺς ἀναμένουν εἰς τὴν Γερμανίαν. Πολλοὶ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων καὶ ἰδιαιτέρως ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι προήρχοντο ἀπὸ ἀπομεμακρυσμένας περιοχάς (Ἐβακενμπρὺκ κ.ἄ.) παρεπονέθησαν διὰ τὴν ἔλλειψιν καταλλήλου ἐντύπου ὕλικου εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὸ ὅποιον νὰ διαπραγματεύεται τὰ ἐργατικὰ φύσεως προβλήματα τῶν Ἑλλήνων ἐργατῶν τῆς Γερμανίας. Ὁ κ. Ταβλάτος ἀνέφερον ὅτι τοιαῦτα ἐντυπα ἔχουν ἐν μέρει ἐκδοθῆ καὶ ὅτι θὰ εἰσηγηθῆ εἰς τὴν

λυπτικὸν χαρακτήρα τῆς παραβολῆς. Ὁ Χριστὸς ἔσωσε τὸν κόσμον καὶ διὰ τῆς δικασκαλίας του περὶ Θεοῦ καὶ τῆς σχέσεως Αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου θὰ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ ὡς ὁ πυρὴν αὐτῆς τῆς ἀποκαλύψεως. Ἐξ ἄλλου, ἡ ἀναγνώρισις ὅτι διὰ τῆς παραβολῆς ταύτης μανθάνομεν ποῖος εἶναι ὁ Θεός, γνωρίζομεν τὸν Θεὸν ὡς Πατέρα πλήρη ἀγάπης διὰ τὰ τέκνα του, δὲν παρουσιάζει οἰασδήποτε χαρακτηριστικὰς συνεπειὰς εἰς τὰς σκέψεις των περὶ καταλλαγῆς, διότι, προφανῶς, ὀλόκληρος ἡ σκέψις των προϋποθέτει τὸν Θεὸν ὡς πλήρη ἀγάπης Πατέρα.

Γενικαὶ Παρατηρήσεις. Ἐξ ἀμοτέρων τῶν μερῶν τῆς μελέτης ταύτης κατέστη, νομίζομεν, φανερόν ὅτι: α) Ἡ Πατερικὴ ἐξήγησις τῆς Κ. Διαθήκης χαρακτηρίζεται ὑπὸ εὐρείας ἀντιλήψεως ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς συμφιλώσεως καὶ καταλλαγῆς ἡμῶν μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ. Ὁλόκληρος ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ θεωρεῖται ὡς τὸ μέσον τῆς σωτηρίας, καὶ ὄχι μόνον ἡ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ

θυσία. Αἱ ἐπιλεγείσαι πρὸς συζήτησιν ἐν τῇ Συσκέψει περικοπαὶ δεικνύουν φυσικὴν τινα προτίμησιν ὑπὲρ τῆς Δυτικῆς ἀπόψεως, ἡ ὁποία τονίζει τὸν «Σταυρὸν» καὶ τὸ «αἷμα» τοῦ Ἰησοῦ ὡς μέσον λυτρώσεως. β) Ὅταν οἱ ἐξηγηταὶ Πατέρες ἀναπτύσσουν χωρὶα σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ, ἐκφράζουν τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ κατετρόπωσε τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἀνθρωπότητος. Δὲν βλέπουν τὸν Σταυρὸν ὡς νομικὴν τινα πράξιν. γ) Οἱ ἐξηγηταὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἶναι πολὺ ἀπλοῖ εἰς τὴν φρασεολογίαν, πού χρησιμοποιοῦν. Ἐπαναλαμβάνουν ἐκφράσεις τῆς Καινῆς Διαθήκης διὰ νὰ ἐξάρουν τὸ γεγονός τῆς λυτρώσεως. Δὲν ἀνησυχοῦν διὰ φαινομενικὰς μεταξὺ τῶν ἐκφράσεων τούτων ἀντιφάσεις, οὔτε ἐπιχειροῦν νὰ ἐξηγήσουν τὸ μυστήριον διὰ τῆς ἐκπονήσεως οἰασδήποτε ἰδικῆς των θεωρίας περὶ αὐτοῦ.

(Τέλος)

ΣΑΒΒΑΣ ΑΓΟΥΡΙΔΗΣ

Καθηγ. τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

προϊσταμένην του ἀρχὴν τὴν ἀποστολὴν των. Ἀντιπρόσωπος ἀπὸ τὸ Σταττάγγεν ἐπρότεινε ὅπως ὀρισθοῦν εἰς τὰ μεγάλα κέντρα τῆς περιοχῆς ἀντιπρόσωποι τοῦ κλιμακίου—κατὰ τὸ σύστημα τῆς Ὁρθοδόξου Διακονίας—οἱ ὅποιοι θὰ δίδουν κάθε σχετικὴν πληροφορίαν καὶ θὰ διαφωτίζουν τοὺς Ἕλληνας ἐργάτας διὰ διαλέξεων ἐπὶ τῶν ἐργατικῶν θεμάτων. Ἄλλη πρότασις ἦτο, τὰ κλιμάκια τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας νὰ ἐκδίδουν κατὰ καιροὺς μίαν ἐγκύκλιον ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐργάτας τῆς Γερμανίας, ἡ ὁποία νὰ ἀναφέρεται εἰς ἐπίκαιρα θέματα τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας. Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποστέλλεται εἰς τὰ Γραφεῖα Ἐργασίας μετὰ τὴν παράκλησιν νὰ τοιχοκολλᾶται εἰς ἓνα πίνακα ἀνακοινώσεων διὰ ξένους ἐργάτας. Ὁ π. Τιμόθεος Κοντομέρκος ἀνέφερεν ὅτι τὰ Κλιμάκια τοῦ Ὑπουργείου θὰ πρέπη νὰ λαμβάνουν μεγαλυτέραν πρόνοιαν διὰ νὰ μὴ γίνωνται οἱ Ἕλληνες ἐργάται ἀντικείμενοι ἐκμεταλλεύσεως καὶ διὰ νὰ μὴ τοὺς μεταχειρίζονται οἱ ἐργοδότες ὡς «ἀνθρώπους δευτέρας κατηγορίας». Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συζήτησεως ἐτέθησαν καὶ θέματα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν προξενικῶν μας Ἀρχῶν, ὅπως τέλη ἀνανεώσεως διαβατηρίου εἰς περίπτωσιν ταξιδίου εἰς τὴν Ἑλλάδα μετ' ἐπιστροφῆς κ.ἀ., τὰ θέματα αὐτὰ δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ἀναλυθοῦν, λόγῳ τοῦ ὅτι εἰς τὸ συνέδριον δὲν παρευρέθη ἀντιπρόσωπος τῆς ἐλληνικῆς πρεσβείας ἢ τῶν προξενικῶν μας Ἀρχῶν.

Κατὰ τὴν τρίτην συνεδρίασιν, τὴν 10ην πρωΐνῃν τῆς δευτέρας ἡμέρας (Κυριακὴ 9—2—64), ἤρχισεν ἡ ἐξέτασις ἐνὸς νέου κύκλου προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὴν διαφορὰν τοῦ νέου περιβάλλοντος τῶν Ἑλλήνων ἐργατῶν τῆς Γερμανίας. Τὸ θέμα τοῦτο ἀνέπτυξεν ὁ κ. Τιμόθεος Κοντομέρκος. Ὁ ὁμιλητὴς ἀνεφέρθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν Ἕλληνα καὶ τὸ περιβάλλον του εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀκολούθως ἐπροχώρησεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ νέου περιβάλλοντος εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ διὰ τῆς συγκρίσεως ἀνέλυσε τὰ σχετικὰ προβλήματα τῶν Ἑλλήνων ἐργατῶν τῆς Γερμανίας. Ὁ κ. Τιμόθεος εἶπε μεταξύ ἄλλων, ὅτι τὸν Ἕλληνα ὁ ὁποῖος ζῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν διακρίνει ἢ ἔλλειψις τεχνικῆς ἐξειδίξεως καὶ ἢ ἔλλειψις μορφώσεως, τὸν χαρακτηρίζει «θρασύτης» καὶ «ἐπιπολαιότητος». Τοῦτο καταφαίνεται κατὰ τὸν ὁμιλητὴν καὶ ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα δυσκόλως ἀναγνωρίζονται καὶ προωθοῦνται οἱ ἄξιοι. Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ὅμως οἱ ἄνθρωποι ἀποκαλύπτονται μπροστὰ στίς ἀξίες. Κανένας δὲν ἀπλώνεται πέρα ἀπὸ τὴν δύναμί του». Διὰ τοὺς Γερμανοὺς ἀνέφερεν ὁ ὁμιλητὴς μεταξύ τῶν ἄλλων, ὅτι φοβοῦνται τὸν νόμον. Πειθαρχοῦν εἰς κάθε διάταξιν, ἔστω καὶ ἂν ἐσωτερικῶς δὲν συμφωνοῦν μετ' αὐτήν. Ἐκτὸς τούτου εἶναι κλεισμένοι εἰς τὸν ἑαυτὸν των, ἀσχολοῦνται μόνον μετὰ τὸν ἑαυτὸν των καὶ δὲν ἐνδιαφέρονται διὰ τοὺς ἄλλους. Αἱ ἀντιλήψεις των περὶ ἠθικῆς καὶ περὶ οἰκογενείας εἶναι φιλελεύθεροι καὶ ὁ σύνδεσμος μεταξύ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας πολὺ χαλαρὸς. Ὁ Ἕλληνας ἐργάτης θὰ πρέπη νὰ προσπαθῆσθαι νὰ προσαρμοσθῆ πρὸς τὰς νέας καταστάσεις

τῆς Γερμανίας. Ἡ προσαρμογὴ ὅμως αὐτὴ, ἡ ὁποία εἶναι ψυχροσωματικῆς μορφῆς, δὲν θὰ πρέπη νὰ γίνῃ εἰς βάρος τῶν πνευματικῶν ἀξιών τοῦ λαοῦ μας.

Ἡ σχετικὴ συζήτησις ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν ἔλαβε χώραν εἰς ἰδιαιτέραν συνεδρίασιν, ἡ ὁποία ἠκολούθησε κατόπιν ὀλιγολέπτου διαλείμματος. Διεπιστώθη καὶ πάλιν, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐρχονται εἰς τὴν Γερμανίαν τελείως ἀκατατόπιστοι εἰς αὐτὰ τὰ θέματα καὶ ἐπομένως ἀντιμετωπίζουν πολλὰς δυσκολίας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν μία σχετικὴ προετοιμασία πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς των θὰ εἶχεν μεγάλην σημασίαν. Ἡ προετοιμασία ὅμως αὐτὴ δὲν εἶναι εὐκόλος, λόγῳ τῆς μεγάλης ἀνάγκης, ἡ ὁποία ὠθεῖ τοὺς Ἕλληνας νὰ ἀναζητήσουν ἐργασίαν εἰς τὴν Γερμανίαν. Ἡ ἀνάγκη εἶναι τόσο βασικὴ, ὥστε δὲν ὑπάρχει περιθώριον δι' ἄλλας σκέψεις. Ἐκτὸς τούτου προσαρμογὴ πρὸς τὰς νέας συνθήκας δὲν σημαίνει τόσο προετοιμασία ὅσον ἐμπειρία. Εἰς τὴν Γερμανίαν εἶναι εὐκολώτερον διὰ τοὺς Ἕλληνας νὰ ἐνημερώνωνται περὶ ὅλων τῶν ζητημάτων καὶ προβλημάτων τοῦ νέου περιβάλλοντος. Τοῦτο εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ τόσο δι' ἐντύπου ὑλικοῦ, ὅσον καὶ διὰ διαλέξεων καὶ Συνεδρίων. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἐξεφράσθη ἡ ικανοποίησις τῶν παρευρεθέντων διὰ τὰ συνέδρια τῆς «Ὁρθοδόξου Διακονίας», καθὼς καὶ ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ εὐχὴ, ὅπως τὰ Συνέδρια αὐτὰ λαμβάνουν χώραν κατὰ συχνότερα χρονικὰ διαστήματα.

Ἡ πέμπτη καὶ ἕκτη συνεδρίασις ἔλαβον χώραν τὰς μεταμεσημβρινὰς ὥρας τῆς 9ης Φεβρουαρίου καὶ ἠσχολήθησαν μετὰ τὰ προβλήματα τῆς οἰκογενείας τῶν Ἑλλήνων ἐργατῶν τῆς Γερμανίας. Τὸ θέμα τοῦτο ἀνέπτυξεν ὁ π. Ἀντώνιος Ἀλεβιζόπουλος. Ὁ ὁμιλητὴς ἀνεφέρθη εἰς τὴν θεωρητικὴν θεμελίωσιν, εἰς τὴν ἱστορίαν, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἀποστολὴν τῆς οἰκογενείας καὶ ἀνέλυσε ἀκολούθως τὰς πνευματικὰς καὶ ὑλικὰς προϋποθέσεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν σκοπῶν τῆς οἰκογενείας. Ἡ οἰκογένεια, ἐτόνισεν ὁ π. Ἀντώνιος, δίδει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ ἀπαραίτητα ὑλικά καὶ πνευματικά ἐφόδια διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῆς θρησκευτικῆς, κοινωνικῆς καὶ πολιτιστικῆς προσωπικότητός του. Ἀποσκοπεῖ λοιπὸν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς προσωπικότητα καὶ ἀποτελεῖ τὴν ἐστίαν τῆς κοινωνίας ὄχι μόνον βιολογικῶς, ἀλλὰ καὶ ἠθικῶς καὶ πολιτιστικῶς. Ἀναφερόμενος εἰς τὰς ἀπαραίτητους προϋποθέσεις πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς τῆς οἰκογενείας ὑπεγράμμισεν ὁ ὁμιλητὴς τὴν «τοπικὴν καὶ ἐσωτερικὴν ἐγγύτητα» τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δύο αὐτῶν προϋποθέσεων ἀνέλυσε ἀκολούθως τὰ εἰδικὰ προβλήματα τῶν Ἑλλήνων ἐργατῶν, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὴν οἰκογένειαν. Ἡ ἐλληνικὴ οἰκογένεια τῆς Γερμανίας, ἐτόνισεν ὁ ὁμιλητὴς, διέρχεται μίαν ἠθικὴν κρίσιν, ἡ ὁποία ἐπιφέρει μίαν ἐσωτερικὴν ἀποξένωσιν μεταξύ τῶν μελῶν τῆς καὶ πρὸ παντὸς μεταξύ τῶν συζύγων. Εἰς τὴν κρίσιν αὐτὴν συντελοῦν καὶ ἐξωτερικοὶ παράγοντες, ὅπως μακροχρόνιος χωρισμὸς τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας, ἔλλειψις καταλλήλου κατοικίας, ἀβεβαίωτης διὰ τὸ μέλλον, διάλυσις τῆς ὁμαλῆς οἰκογενεια-

ΑΙ ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ ΙΔΕΑΙ ΤΟΥ GUARDINI

VI

α) Ἡ προσευχή πρὸς τοὺς Ἁγίους.

Μετὴν προσευχὴν ἣ ὁποία ἀπευθύνεται πρὸς τὰ 3 πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος, δὲν ἐξαντλεῖται τὸ θέμα τῶν «δεκτῶν» τῆς προσευχῆς. Ὑπάρχουν ἀκόμη αἱ μορφαὶ τῶν ἁγίων, ὡς καὶ τὸ κατ' ἐξοχὴν ἱερὸν Πρόσωπον τῆς Παναγίας, πρὸς τοὺς ὁποίους συχνὰ πρέπει νὰ ἀπευθύνεται ὁ ἄνθρωπος.

Εἰς τὴν ζωὴν μας δὲν εἴμεθα αὐτάρκεις. Ζῶμεν μέσα εἰς μίαν ἀλληλεξάρτησιν, δίδομεν συνεχῶς καὶ παίρνομεν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον τῆς προσευχῆς. Ἡ ἐπαφή καὶ ἡ ἐπικοινωνία μετὰ τοὺς ἁγίους εἶναι μία ἀνάγκη. Ἀπορρέει ἀπὸ τὴν συνειδησὴν τὴν ὁποίαν ἔχομεν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ἐκεῖνοι εὐρίσκονται τῶρα πλησίον τοῦ Θεοῦ, προερχόμενοι συνάμα ἐκ τῶν κόλπων μας. Ἀπορρέει ἀκόμη ἐκ τῆς πεποιθήσεως ὅτι ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των κατὰ ἔχουν νὰ μᾶς προσφέρουν οἱ εἰς τὴν θριαμβεύουσαν ἀνήκοντες Ἐκκλησίαν.

Ἡ ἄβυσσος τὴν ὁποίαν συνήθως ὁ θάνατος διανοίγει μεταξὺ ζώντων καὶ νεκρῶν, δὲν ὑπάρχει ἐδῶ. Ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ πιστοὶ ἀπηυθύνοντο πρὸς τοὺς μάρτυρας, ὄχι μόνον μετὰ τὸ μαρτύριόν των, ἀλλ' ἀκόμη καὶ ὅταν ἦσαν ζῶντες καὶ ἐσύ-

ροντο πρὸς τὸν θάνατον. Τὸ ἴδιον πράγμα ἐγίνετο ἀργότερα μετὰ ὅλους τοὺς ἁγίους. Διὰ τὸ τοῦτο ; Διότι ὅλοι αὐτοὶ ἐζήσαν ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ἄνθρωποι, ὑπὸ ἰδίας μετὰ ἡμᾶς συνθήκας, ἀλλὰ συγχρόνως «ἦσαν οἱ ζῶντες μάρτυρες ἐνὸς ἄλλου κόσμου, τοῦ ὁποίου τὸ μυστήριον τοὺς κατέκλυζε». Ἔτσι ἀπευθυνόμενος πρὸς αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος, ἔχει ἀπέναντί του κάποιον ὁ ὁποῖος γνωρίζει τὰς δυσκολίας του, διότι καὶ ἐκεῖνος ὑπῆρξεν ἄνθρωπος.

Τὸ νόημα τῆς προσευχῆς μας πρὸς τοὺς ἁγίους εἶναι διττόν : ἄφ' ἐνὸς μὲν εἶναι αἴτησις βοηθείας, ἐπίκλησις, ἄφ' ἐτέρου δὲ αἶνος καὶ χαρὰ διὰ τὴν ἁγίαν ζωὴν των. Οἱ ἅγιοι ἀποτελοῦν τοὺς μάρτυρας τῆς λυτρώσεως. Πλησίον τοῦ «Φωτὸς» τοῦ ἀνεσπέρου, ἔγιναν τὰ «πρίσματα» τὰ ὁποῖα παρουσιάζουν τὸ Φῶς αὐτὸ καὶ κατὰ τὰ πλεον ἀπόκρυφα σημεῖα του, ἀντανακλῶντες τοῦτο πότε μετὰ τὸ ἕνα χρώμα καὶ πότε μετὰ τὸ ἄλλο. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον ἀναμφιβόλως μᾶς ἐλκύει πρὸς τοὺς ἁγίους εἶναι ὁ πόθος μας νὰ εὐρισκώμεθα πλησίον των, νὰ ἔχωμεν σχέσεις μαζί των, νὰ ζήσωμεν τὸ κλίμα τῆς αγιότητός των. Ἡ ἀγάπη ζητεῖ αὐτὴν τὴν ἐπικοινωνίαν. Ἡ στρατευομένη μετὰ τὴν θριαμβεύουσαν Ἐκκλησίαν ζητεῖ ἐπαφήν. Ζητεῖ τὴν προστασίαν της, ζητεῖ τὰ «φῶτά» της. Καὶ τοῦτο εἶναι καλὸν καὶ φυσικόν.

κῆς ζωῆς διὰ τῆς ἐξωτερικῆς ἐργασίας τῆς μητέρας κ. ἄ. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν θὰ πρέπη οἱ Ἕλληνες ἐργαζόμενοι νὰ χρησιμοποιοῦν κάθε εὐκαιρίαν διὰ νὰ εὐρίσκωνται ὅσον τὸ δυνατόν συχνότερον πλησίον τῶν οἰκογενειῶν των καὶ νὰ διάγουν κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ μίαν περισσότερον ἔντονον οἰκογενειακὴν ζωὴν. Ἐξ ἄλλου θὰ πρέπη καὶ αἱ ἀρμόδιαι Ὑπηρεσίαι νὰ φροντίσουν διὰ καταλλήλους κατοικίας, αἱ ὁποῖαι θὰ διευκολύνουν τὴν ἐπανασύνδεσιν τῆς οἰκογενείας τῶν Ἑλλήνων ἐργατῶν.

Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ Συνεδρίου ἐκυριάρχησε μία ἀδελφικὴ ὀρθόδοξος ἀτμόσφαιρα. Εἰς τοῦτο συνετέλεσαν καὶ αἱ πλούσιαι πνευματικαὶ εὐκαιρίαι τοῦ Συνεδρίου: Ἡ μικρὰ ἐκθεσις ὀρθοδόξων θρησκευτικῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν, αἱ δοκιμαὶ τῆς χορωδίας, ὁ κατασκευαστικὸς ἐσπερινὸς τοῦ Σαββάτου, ἡ ἱερὰ ἐξομολόγησις, ἡ θεία Λειτουργία τῆς Κυριακῆς καὶ πρὸ παντός ἄλλου ἡ κοινὴ συμμετοχὴ εἰς τὸ μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας. Ὅλοι αἱ ἐκδηλώσεις αὐταὶ εἶχον καταλλήλως μελετηθῆ καὶ προετοιμασθῆ καὶ ἐσημείωσαν μεγάλην ἐπιτυχίαν.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἤτο φυσικὸν νὰ κυριαρχήσῃ μία ἐγκάρδιος ἀτμόσφαιρα καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ εὐθύμου προγράμματος τοῦ Συνεδρίου. Κατόπιν μιᾶς κινηματογραφικῆς προβολῆς ἠκολούθησαν λαϊκοὶ χοροὶ καὶ τραγούδια. Ἰδιαίτερα ἤτο ἡ συμβολὴ τοῦ πιανίστα κ. Νίκου Σταυροπούλου (Μπράουνσβαϊκ) καὶ τῆς χορωδίας τοῦ Συνεδρίου.

Τὴν ἡμέραν ἀπογευματινὴν τῆς 9ης Φεβρουαρίου ἐγίνετο ἡ τελευταία πανηγυρικὴ συνεδρίασις καὶ μετὰ αὐτὴν ἐπεράτωσε τὰς ἐργασίας του τὸ Β' Συνέδριον τῆς «Ὁρθοδόξου Διακονίας». Τοὺς συνέδρους προσεφώνησε καὶ ἐκ μέρους τῆς «Ἰννερε Μισσιόν» ὁ κ. Σβέτγκελμ, ὁ ὁποῖος προσέφερε τὰς πολυτίμους ὑπηρεσίας του εἰς τὰ πρακτικῆς φύσεως ζητήματα τῆς συγκλήσεως τοῦ Συνεδρίου καὶ παρηκολούθησε τὰς ἐργασίας αὐτοῦ. Ὁ κ. Σβέτγκελμ ἀνεφέρθη εἰς τὰς ὑπηρεσίας τῆς εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν Ἑλλήνων ἐργατῶν. Ἀκολουθῶν ἔλαβε τὸν λόγον ὁ κ. Ταβλάτος, ὁ ὁποῖος ἐξέφρασε τὴν ἱκανοποίησίν του διὰ τὸ Β' Συνέδριον τῆς «Ὁρθοδόξου Διακονίας τῆς Κάτω Σαξωνίας» καὶ ἠὺχαρίστησε τοὺς ὀργανωτὰς διὰ τὴν ὠραίαν πρωτοβουλίαν.

Ὁ π. Ἀντώνιος ἔλαβε τέλος τὸν λόγον καὶ ὑπεγράμμισε τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Συνεδρίου. «Τὸ Β' Συνέδριον τῆς Ὁρθοδόξου Διακονίας, εἶπεν, ἐπέτυχε. Ἐκαλλιεργήθη τὸ ἀδελφικὸν πνεῦμα τῶν μελῶν, συνεργατῶν καὶ φίλων τῆς Διακονίας μας, συνεζητήσαμεν σπουδαῖα προβλήματα τῆς καθημερινῆς μας ζωῆς, ἠὺξήσαμεν τὸ μορφωτικὸν μας ἐπίπεδον, ἐζήσαμεν ἐπὶ δύο ἡμέρας μίαν περισσότερον ἔντονον πνευματικὴν ζωὴν». Ἡ συνεδρίασις αὐτὴ ἔκλεισε μετὰ τὸ «Φῶς Ἰλαρὸν» καὶ τὴν εὐχὴν, ὅπως ὅλοι ξανασυναντηθῶν συντόμως εἰς ἕνα Γ' Συνέδριον τῆς Ὁρθοδόξου Διακονίας.

Προσβ. Δρ. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

Οί άγιοι ύπήρξαν οί άνθρωποι οί όποιοι εισεχώρησαν εις τό μυστήριον του Θεού, και ώς έκ τούτου έχουν δικαιώματα εις την άγάπην μας και την άφοσίωσίν μας.

Αυτή όμως ή στροφή μας προς τους άγίους, δέν αλλάσσει τον βασικόν και πρωταρχικόν σκοπόν της προσευχής, ό όποιος είναι ή Μεγαλειότης του Θεού. Μέσα εις τον θεμελιώδη τούτον χαρακτήρα, ή τιμή προς τους άγίους εύρίσκει όλως φυσικώς τό μέτρον της.

β) 'Η προσευχή προς την Θεοτόκον.

Μία άλλη μορφή, ή όποία έλκύει τας καρδίας μας είναι ή της Θεοτόκου Μαρίας. 'Ο κύριος χαρακτήρ αυτής της έλξεως έγκειται εις τό ότι ή Θεοτόκος είναι ή Μητέρα του Σωτήρος, όχι μόνον του ανθρώπου 'Ιησού. Με τον Κύριον ή Παναγία δέν συνδέεται άπλώς όπως ήμεϊς με 'Εκείνον, άλλ' όπως μία μητέρα με τον υιόν της. 'Η σάρκωσις του Υιού της, δέν ένηργήθη με έν άπλοϋν «γενηθήτω» του Θεού, όπως συνέβη με όλα τά άλλα πράγματα, αλλά «διά της μεσολαβήσεως του πνεύματος και της καρδίας εκείνης, ή όποία προς τούτο εκλήθη». Καί κατά την επίγειον ζωήν του Κυρίου, ύπήρξεν ή πλέον συνδεδεμένη μετ' Αυτόϋ, και άκολουθως άπέβη τό γλυκύτερον πρόσωπον της γής. Πολύ ένωρις ή πίστις των Χριστιανών την άπεκάλεσε «Μητέρα» και την ώνόμασε «Παρθένον», την έθεώρησε «Παρηγορήτρια των τεθλιμμένων», «μεσίτρια των Χριστιανών», «Μητέρα Παρακλήσεως».

Και ή προσευχή, ήτις άπευθύνεται προς Αυτήν, έχει την έννοιαν της παρακλήσεως προς μεσιτείαν, διότι ούτε ή Παναγία ούτε οί άγιοι είναι εις θέσιν άφ' έαυτών να πράξουν τι. «'Εν τή βασιλεία του Θεού, τό θέλημα 'Εκείνου είναι τό πάν έν πᾶσι».

γ) 'Εμπόδια προσευχής.

'Ωμιλήσαμε και προηγουμένως διά την έσωτερικήν αντίδρασιν, την όποιαν συναντᾷ ό άνθρωπος όταν προσεύχεται. Καί είναι μία αντίδρασις αυτή ή όποία προέρχεται από τον ίδιον τον έαυτόν μας και από τό περιβάλλον μας.

'Ιδου τώρα μερικά σκέψεις του συγγραφέως προς αντιμετώπισιν αυτής της δυσκόλου καταστάσεως :

Κατ' άρχήν αί περίοδοι της λεγομένης «πνευματικής ξηρασίας» δέν είναι σπάνιαι εις την πνευματικήν ζωήν. 'Η ζωή δέν κυλᾷ ομοιομόρφως. Τά πάντα αλλάσσουν. Καί όλα αυτά έχουν επιπτώσεις επί της προσευχής. Διότι υπό τό κράτος αυτών των μεταβολών ό άνθρωπος χάνει την συνειδησιν της πραγματικότητος του Θεού. Ποίαν στάσιν ένδεικνυται να λάβωμεν ;

Πρό πάντων να μη υποχωρώμεν εύκόλως. Συχνά αί δυσκολίαι είναι μικρότεροι, άφ' ότι έξ ύπαρχής φαίνονται. Μη λησιμονώμεν άλλωστε ότι ώς έκ φύσεως ό άνθρωπος άποστρέφεται πολλάκις την προσευχήν. 'Η αντιπάθεια αυτή έκμεταλλεύεται

κάθε πρόσχημα. Πολλάκις μάς φαίνεται ότι ή προσευχή μας δέν έχει νόημα, δέν είναι γόνιμος. Μάς εγκατολείπει ή πίστις. Τότε ή σκέψις ότι ό Κύριος είναι έγγύς άποτελεί σωσίβιον. Κάτι παρόμοιον ήσθάνθη εις τον πειρασμόν του ό Μ. 'Αντώνιος. 'Ενόμισε προς στιγμήν ότι ήτο μόνος, και όταν ήρώτησε τον Κύριον που ήτο, 'Εκείνος του άπήντησεν : «'Εδώ, κοντά σου, περισσότερο από κάθε άλλη φορά».

'Ακόμη δυνατόν εις την κρίσιμον ταύτην περιστασιν να πταιή και τό είδος της προσευχής μας. 'Αν έτσι έχουν τά πράγματα, άς αλλάξωμεν. Κάθε νέον πρᾶγμα τό όποϊον δέν έχει άκόμη φθαρή, έχει μεγαλύτερον ένδιαφέρον. Καί όταν και αυτό άποτύχη, τότε δέν άπομένει παρά να γονατίσωμεν και να παραδοθώμεν εις τον Θεόν, λέγοντες : «Γνωρίζω ότι έπρεπε να προσεύχωμαι, αλλά δέν μπορώ». Είναι και αυτό κάτι. Τούλάχιστον άναγνωρίζομεν τι έπρεπε να κάμωμεν.

Δυσκολίαι εις την προσευχήν φέρουν και αί κρίσεις πίστεως. 'Η πίστις είναι άπαραίτητος εις την προσευχήν (1). 'Ανευ αυτής δέν έχομεν τό δικαίωμα να προσευχηθώμεν. Είναι γεγονός ότι ή πίστις μας είναι άστατος. 'Απαξ και άπεκτήθη δέν παραμένει σταθερά. 'Υφίσταται άλλωίσεις. Διά τούτο έχει ανάγκην των δυνάμεων της καρδίας και του πνεύματος διά να διατηρηθῆ. Αί κρίσεις εις την πίστιν συμβαίνουν όταν άνωμαλίαι του έσωτερικού μας κόσμου δημιουργούν διάστασιν μεταξύ πίστεως και έσωτερικού ή άκόμη όταν αί άλλήθαι έξ άποκαλύψεως αρχίζουν να τίθενται έν άμφιβολώ. Τότε ή πίστις συγκλονίζεται.

Εις τας περιπτώσεις αυτάς ό άνθρωπος πρέπει να αναζητήση ό,τι είναι δι'αυτόν βέβαιον και άσφαλές και άπ' αυτό να ξεκινήση, να σκεφθῆ, να προσευχηθῆ. 'Εν όλίγοις, πρέπει να αντιμετώπιση τό πρόβλημα τούτο με σοβαρότητα. Δέν κατανοεί τον Πατέρα. 'Ας προσευχηθῆ εις τον Υιόν. Δέν μπορεί να ύπεισέλθη εις τον Υιόν, άς στραφῆ προς τό Πανάγιον Πνεύμα. 'Όταν έν στοιχείον έξ αυτών άναζωογονηθῆ, τότε όλα θα ώφεληθούν.

'Όλα όσα μέχρι στιγμής έλέχθησαν, άνεφέροντο εις την άτομικήν προσευχήν. Παραλλήλως όμως προς αυτήν, ύπάρχει και ή «κοινή» ή «λειτουργική» προσευχή, ή λαμβάνουσα χώραν κατά την ώραν της λατρείας. 'Η προσευχή αυτή διαφέρει της άτομικής, διότι προσφέρεται όχι από έν κεχωρισμένον άτομον, άλλ' από τό σύνολον της 'Εκκλησίας. Τό «έγώ» της άτομικής προσευχής αντικαθίσταται από τό «ήμεϊς» του συνόλου, της 'Εκκλησίας. 'Η κοινή αυτή προσευχή, κατ' αντίθεσιν προς την άτομικήν, δέν άνέχεται την έλευθερίαν του άτομου. Τά πάντα έν αυτήν είναι προκαθωρισμένα, τά κεί-

(1) Τούτ' αυτό τονίζει και ό καθηγ. Φιλιππίδης, ένθ' άνωτ. λέγων ότι «ή πίστις εις την προσωπικότητα του Θεού ή καθόλου του προς "Ο έκάστοτε άπευθυνόμεθα ύπερκοσμίου "Οντος, και ή βεβαιότης περι της παρουσίας Του, είναι θεμελιώδης όρος προς πραγματικήν προσευχήν». Πρβλ. και Das Gebet..., σελ. 490.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἐπὶ τῇ ἀσθενείᾳ τοῦ Βασιλέως.

Με βαθυτάτην συγκίνησιν καὶ με εὐλωπὴν ἄλλοι οὐκ ἐλλογίμως ἐπιδείνωσιν τῆς καταστάσεως τῆς ὑγείας τῆς Α.Μ. τοῦ λαοφιλοῦς καὶ εὐσεβοῦς Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Παύλου, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου κατέστη ἀναγκαία σοβαρὰ χειρουργικὴ ἐπέμβασις.

Ἡ συγκίνησις δὲ καὶ ἡ ἀγωνία ἐκορυφώθη, ἐκ τῆς γνωστῆς ἡρωϊκῆς πραγματικῆς ἀντιμετωπίσεως ὑπὸ τοῦ Σεπτοῦ Ἀνακτοῦ τοῦ ζητήματος τῆς ὑγείας του. Διότι ὑπῆρξεν ἐνσαρκωτῆς τοῦ Ὁρθόδοξου ὑψηλοῦ πνεύματος τῆς αὐτοθυσίας ὑπὲρ τοῦ γενικωτέρου καλοῦ. Καὶ ὡς εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστόν,

μενα στερεότυπα, αἱ κινήσεις προδιαγεγραμμένα. Ὅταν προσεύχῃς μόνος σου, ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ ἀκολουθήσῃς τὰς κινήσεις τῆς καρδίας σου. Ὅταν ὁμως συμμετέχῃς εἰς Λειτουργίαν, θὰ πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃς τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας τῆς Ἐκκλησίας. Αἱ προσωπικαὶ ἐπιθυμίαι δὲν ἔχουν θέσιν ἐδῶ. Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ μέγα πλεονέκτημα τῆς λειτουργικῆς προσευχῆς: μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὸ βᾶρος τοῦ ἑαυτοῦ μας. Μᾶς καθιστᾷ ἐλευθέρους.

Μεταξὺ τῆς λειτουργικῆς καὶ τῆς ἀτομικῆς προσευχῆς ὑπάρχει μία ἄλλη, τὴν ὁποίαν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν «λαϊκὴν». Πηγάζει ἀπὸ τὴν λαϊκὴν θρησκευτικότητα καὶ ποικίλλει κατὰ περιοχάς, ἐνορίας, ἐπισκοπιάς. Εἶναι αἱ περιπτώσεις ποὺ ὁ λαὸς συγκεντρώνεται εἰς τὸν ναὸν διὰ νὰ προσευχηθῇ τὸ ἀπόγευμα, ἢ ἡ οἰκογένεια ὅταν ὀλόκληρος συγκεντρωμένη κάπου, προσεύχεται.

Τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς προσευχῆς διαφέρει τῆς ἀτομικῆς, διότι γίνεται ἐν συνάξει. Διαφέρει καὶ τῆς λειτουργικῆς, διότι δὲν γίνεται ἐπὶ τῇ βᾶσει προδιαγεγραμμένων τύπων. Τὸ κλίμα τῆς εἶναι πιὸ αὐθόρμητον. Ἄλλὰ τῆς λείπει ἡ μεγαλοπρέπεια τῆς Ἐκκλησίας.

Τὰ τρία ταῦτα εἶδη προσευχῆς διαφέρουν μεταξὺ των. Ἐν τῇ Λειτουργίᾳ ἡ Ἐκκλησία παρίσταται στηρίζουσα τὰ ἄτομα. Ἄλλὰ διὰ νὰ τὸ ἐπιτύχῃ αὐτὸ ἔχει ἀνάγκην τῆς συνειδητῆς ζωῆς τῶν ἀτόμων. Τὰ ἄτομα ἐξ ἄλλου ἔχουν ἀνάγκην τῆς προσευχῆς τῆς Ἐκκλησίας. Κινδύνους πολλοὺς περικλείει ἡ ἀτομικὴ προσευχή. Ἡ μοναξιά κατ' αὐτὴν, δυνατὸν νὰ μετατραπῇ εἰς μόνωσιν, ἢ ἐλευθερία εἰς φαντασίαν, ἢ πρωτοτυπία εἰς ἰδιοτροπία. Ἡ ἀτομικὴ προσευχή ἔχει ἀνάγκην νὰ διευρυνθῇ ἐν τῇ ἀντικειμενικότητι καὶ τῇ γενικότητι. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ με τὰς κατ'ἴδιαν προσευχὰς πολλῶν μαζί, τὰς λαϊκάς. Εἰς ταύτας συχνὰ παρουσιάζεται ἀνεπάρκεια θρησκευτικῆς σκέψεως, ἀχαλίνωτος φαντασία, ἀταξία αἰσθημάτων. Ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ μίᾳ ὁμάδῳ, ἢ ὁποία δὲν θεωρεῖ τὴν Λειτουργίαν

ὁ Βασιλεὺς ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς προεκλογικῆς περιόδου, δὲν ἐπέτρεψε νὰ γνωστῇ ἡ ἀκριβὴς κατάστασις τῆς ὑγείας του, διὰ νὰ μὴ δυσχερανθῇ ἡ ὁμαλὴ λειτουργία τοῦ πολιτεύματος.

Ἡ «Ἐκκλησία», συννοῦσα τὰς εὐχὰς τῆς μετὰ τῶν εὐχῶν ὀλοκλήρου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, εὐχεται ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἀποκαταστήσῃ πλήρως τὴν πολῦτιμον ὑγείαν τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Παύλου.

Συστάσεις πρὸς τοὺς ὑπουργούς.

Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν τοῦ νέου ὑπουργικοῦ συμβουλίου ὁ τόσον τιμηθεὶς διὰ τῆς ψήφου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Γεώργιος

ὡς κέντρον τῆς ὅλης πνευματικῆς ζωῆς, εἶναι καταδικασμένη εἰς ἀποτυχίαν. Χωρὶς με τοῦτο νὰ ὑποτιμᾶται ἡ ἀξία τῆς ἀτομικῆς προσευχῆς. Ἐν τῇ ἀξιολογήσει τὸ κάθε εἶδος καταλαμβάνει τὴν ἀρμοζούσαν αὐτῷ θέσιν.

★

Ὡς ἀνάγκην καὶ καθήκον καὶ ἱερὰν ὑποχρέωσιν ἀντιλαμβάνεται διὰ τὸν συνειδητὸν Χριστιανὸν τὴν προσευχὴν ὁ σ. Διότι μόνον διὰ μιᾶς ζωῆς ἐμπειρομένης ἀπὸ τὴν αὔραν τῆς μετὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐπικοινωνίας, εἶναι δυνατὸν νὰ φθάσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὰ κράσπεδα τοῦ Θεοῦ, νὰ ψηλαφήσῃ τὸν Θεόν, νὰ ἐγγίσῃ τὸν Ἰησοῦν.

Ἡ κάθε ἐποχὴ ἔχει ἀνάγκην τῆς πεφωτισμένης καὶ δυνατῆς προσευχῆς. Ἰδιαιτέρως ὁμως καὶ πρὸ παντὸς ἡ ἰδικὴ μας ζοφερὰ ἐποχὴ, καθ' ἣν τίθενται ἐν ἀμφιβόλῳ οὐ μόνον θεμελιώδεις περὶ τῆς ὑπάρξεώς μας ἀξίαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ αὐτῆ τοῦ ἀνθρώπου ἢ ἐν τῷ κόσμῳ βιοτή. Καὶ μέσα εἰς μίαν τοιαύτην ἀτμόσφαιραν ὄζουσαν ἐντόνως τὴν ἀποπνικτικὴν δυσωδίαν τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς ἀχαλινώτου ἠθικῆς ἐλευθερίας, μόνον στήριγμα διὰ τὸν ἄνθρωπον παραμένει μία κάποια ἐπαφή του με τὸν Θεόν.

Τὴν ἀνάγκην ταύτην μετὰ φορτικότητος, θὰ ἔλεγον, τονίζουν οἱ μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ μετ' ἀπογνώσεως ἐπιζητεῖ τῶν καιρῶν μας ἡ ἱστορικὴ καμπή. Τὸ «δίδαξον ἡμᾶς προσεύθεσθαι» τῶν Ἀποστόλων, ὡς ἀπαύγασμα ἐσωτερικοῦ πόθου, εἶναι εἴπερ ποτὲ σήμερον ἰδιαιτέρως ἀπαραίτητον. Καὶ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ τοῦ ἐνδομύχου πόθου προσπαθεῖ διὰ τῶν σκέψεων του νὰ ἐπιτύχῃ ὁ σ. Εἰς τοὺς ἀναγνώστας του δὲ ἀφήνει τὴν πρωτοβουλίαν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὅσων με αὐστηράν, ὡς λέγει, ἀντικειμενικότητα ἐξέθεσεν, ἐμπνεομένην ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας.

(Τέλος)

Διάκονος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ
Πτυχιούχος Νομικῆς

Παπανδρέου προέβη εις ώρισμένας συστάσεις πρὸς τοὺς ὑπουργούς, αἵτινες ὁμολογουμένως ἀποτελοῦν κλασσικὸν κείμενον πολιτικῆς δεοντολογίας. «Πρέπει, —εἶπε,— νὰ γίνωμεν μία ἱστορικὴ κυβέρνησις: ἡ κυβέρνησις τῆς δημοκρατίας, ἡ κυβέρνησις τῆς νομιμότητος, τῆς ἀρετῆς, τῆς δικαιοσύνης, τῆς δημιουργίας, ἡ ἀληθῆς κυβέρνησις τοῦ λαοῦ... Θὰ πρέπει νὰ ὀρισθοῦν καὶ νὰ τιμῶνται οἱ ὄροι ἀκροάσεως τῶν βουλευτῶν καὶ τοῦ κοινοῦ καὶ ἐπειδὴ συνήθως τὰ πρῶτὰ παραβιάζονται ἀπὸ τὰς ἐπισκέψεις, θὰ πρέπει οἱ ὑπουργοὶ νὰ τὸ πάρουν ἀπόφασιν, ὅτι θὰ ἐργάζονται τὰ ἀπογέμματα ἀπὸ τὰς 5 ἕως τὰς 10 μὲ κλεισμένας τὰς θύρας τῶν ὑπουργείων. Ἡ ὑπέρομετρος κοινωνικὴ ἀπασχόλησις, ἡ ὁποία εἰς τὰς Ἀθήνας καθιστᾷ σχεδὸν ἀδύνατον τὸ σοβαρὸν ἐπαγγελματικὸν καὶ κοινωνικὸν ἔργον, θὰ πρέπει ἀποφασιστικῶς ἀπὸ τὰ μέλη τῆς κυβερνήσεως νὰ περιορισθῇ... Θὰ εἴσθε ἀγρυπνοὶ ἰδίως ἀπέναντι τοῦ ἐπιλεγομένου περιβάλλοντος, εἰς τὸ ὁποῖον σπεύδον πάντοτε νὰ προστεθοῦν τυχοδιώκται, οἱ ὁποῖοι εἶναι οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ἐκμεταλλεῦται ὄλων τῶν ἰσχυρῶν. Ἡ κυβέρνησις μας θὰ πρέπει νὰ μείνῃ εἰς τὴν ἱστορίαν ὡς κυβέρνησις νομιμότητος καὶ ἀρετῆς καὶ ἐπίσης ὡς κυβέρνησις δημοκρατίας».

Ἡ «Ἐκκλησία» εὐχεται ὀλοφύχως, ὅπως οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ μετουσιωθοῦν ὑπὸ τῆς νέας κυβερνήσεως εἰς ζώσαν πραγματικότητα. Ἐπὶ πλέον οἱ νέοι ἄρχοντες τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, κατὰ τὰς ἐκφράσεις τῶν λειτουργικῶν κειμένων τῆς Ἐκκλησίας μας, πρέπει νὰ εἶναι «πιστότατοι» καὶ «φιλόχριστοι», νὰ ἔχουν ὡς «καύχημα τὸν τίμιον Σταυρόν», νὰ εἶναι φρουροὶ τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως, νὰ «στεφανῶνται ὅπλω ἀληθείας» καὶ «ὅπλω εὐδοκίας» καὶ νὰ ἀκούουν τῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ λαλουμένων «εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν ἀγαθῶν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ».

«Ἀγιοταφικὸν Ἡμερολόγιον».

Ὁφείλονται συγχαρητήρια εἰς τὸν Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Ἰάκωβον Καπενέκαν διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ σύνταξιν τοῦ εὐλογίας τῆς Α.Θ. Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Βενεδίκτου ἐκδοθέντος «Ἀγιοταφικῶν Ἡμερολογίου τοῦ 1964».

Τὸ Ἡμερολόγιον τοῦτο, περὶ τοῦ ὁποῖου ὡσαύτως παρέχομεν πληροφορίας καὶ ἐν τῇ στήλῃ τῶν Χρονικῶν, ἐκτὸς τοῦ Ἡμερολογιακοῦ μέρους, ἦτοι τοῦ Πασχαλίου, Κυριακοδρομίου καὶ Μηρολογίου τοῦ ἔτους 1964, περιλαμβάνει καὶ τρία ἕτερα μέρη, ἦτοι Προσκνηματικόν, Διοικητικόν καὶ Τελετουργικόν, πρὸς διαφώτισιν καὶ κατατόπισιν τῶν εὐλαβῶν Προσκνητῶν τοῦ Παναγίου καὶ Ζωοδόχου Τάφου καὶ παντὸς φιλοθρησκον ἀναγνώστου.

Ὅθεν ἡ ἐπιμελημένη καὶ λίαν καλλιτεχνικὴ ἔκδοσις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἡμερολογίου ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν πληρεστέραν ἱκανοποίησιν καὶ ἐπαύξησιν τοῦ ἱεροῦ ζήλου καὶ τοῦ ὑπὲρ τῶν πανσέπτων

τόπων ἐνδιαφέροντος τῶν ἀπανταχοῦ γῆς εὐσεβῶν τέκνων τῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Μητροπολιτικὰ ὑποτροφία.

Εἰς τὰ ἀναρίθμητα παραδείγματα τῆς κοινωνικῆς δράσεως τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν μας, περὶ τῆς ὁποίας πλειστάκις ἐγένετο λόγος ἀπὸ τῆς στήλης ταύτης, δεόν νὰ προστεθῇ καὶ τὸ φωτεινὸν παράδειγμα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καστορίας κ. Δωροθέου.

Ὅτω καθ' ἃ ἐγράφη εἰς τὸν μακεδονικὸν τύπον, ὁ Σεβασμιώτατος παρέχει ὑποτροφιακὸν βοήθημα εἰς δώδεκα φοιτητὰς πασῶν τῶν Σχολῶν τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, καταγομένους ἐκ τοῦ νομοῦ Καστορίας. Τὸ βοήθημα τοῦτο ἐκ χιλίων δραχμῶν μηνιαίως διατίθεται εἰς τοὺς φοιτητὰς τούτους ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου καὶ θὰ συνεχισθῇ καὶ εἰς τὸ μέλλον. Ἐπὶ πλέον ὁ ἅγιος Καστορίας ἐνισχύει ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει του ἐξήκοντα μαθητὰς τοῦ Γυμνασίου καὶ ὀγδοήκοντα τοῦ Δημοτικοῦ, παρέχον εἰς αὐτοὺς τὰ μέσα τῆς σπουδῆς των.

Εἶναι περιττὸν νὰ ἐξαρθῇ ἡ σημασία τῆς χειρονομίας ταύτης τοῦ Σεβασμιωτάτου. Ἐὰν ἡ πρὸς ἐπούλωσιν τῶν ὀλικῶν πληγῶν δράσις εἶναι κατὰ πάντα ἀξίεπαινος, πολὺ περισσότερον εἶναι ἀξία ἐξάρσεως πᾶσα προσπάθεια πρὸς αὔξησιν τῶν πνευματικῶν κεφαλαίων τοῦ Ἔθνους διὰ τῆς παροχῆς τῶν μέσων τῆς μορφώσεως εἰς τοὺς ἀρίστους τῶν Ἑλληνοπαίδων.

Ἄδικοῦν τὴν προσωπικότητά του.

Οἰοσδήποτε μορφωμένος ἄνθρωπος, ποὺ ἔχει κοινὸν νοῦν, πιστεύει καὶ δέχεται, ὅτι διὰ τὴν μόρφωσιν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας πρέπει νὰ συνεργάζονται ἄρμονικῶς Ἐκκλησία, Οἰκογένεια καὶ Σχολεῖον. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἐξακολουθεῖ νὰ λησμονῇ ἢ παραθεωρῇ ὁ διακεκριμένος κατὰ τ' ἄλλα δημοσιογράφος κ. Παῦλος Παλαιολόγος. Ὅτω προσφάτως κατ' ἐπανάληψιν ἔγραψε πράγματα, τὰ ὁποῖα ἀδικοῦν τὴν προσωπικότητά του, διότι εἶναι ὅλως ἀπαράδεκτα. Πρὸς τοὺς ἄλλοις ἰσχυρίσθη, ὅτι πρέπει νὰ ἐκλειψῇ τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον, διότι οἱ Κατηχηταὶ εἶναι... «ξένοι πρὸς τὰ Παιδαγωγικά». Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πιστοποιεῖται, ὅτι αἱ δημοσιογραφικαὶ κεραῖαι τοῦ κ. Παλαιολόγου εἶναι ὅλως ἀτελεῖς, ἀφοῦ οὐδὲ ὅλως ἔχον γνωρίσει τὸν θεσμόν τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολεῖου. Ἄλλ' ἐπιτρέπεται νὰ κρῖνῃ τις ἕνα θεσμόν, τὸν ὁποῖον ἀγνοεῖ τελείως; Εἰς θεσμὸς κρῖνεται οὐχὶ ἐκ τινῶν τυχόν ἀτελειῶν ἐκπροσώπων τινῶν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς σοβαρῶς καὶ ὑπευθύνως μελετωμένης ὄψης, ὀργανώσεως καὶ τοῦ ἰδεολογικοῦ προγράμματος αὐτοῦ.

Ἐπειτα ὁ κ. Παλαιολόγος, ὡς εἰναι ὁ θεωρητικὸς τῆς Παιδείας εἰς τι φασιστικὸν καθεστῶς, διακηρύσσει, ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς μορφώσεως τῆς νεολαίας εὐρίσκειται οὐχὶ καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ μόνον εἰς χεῖρας τῆς «ἐπίσημης παιδείας» τοῦ Κράτους. Ἄλλ' ἐπιτρέπεται ὁ ἐνθουσιώδης ὁμηγητῆς

τοῦ δημοκρατικοῦ πνεύματος κ. Παλαιολόγος νὰ διαπράττει τὸ σφάλμα νὰ διατυμπανίζει ἀπόψεις, ἐχούσας θέσιν μόνον εἰς δλοκληρωτικὰ κράτη καὶ ἀγνοούσας τελείως τὴν οὐσίαν τῆς ἀληθοῦς μορφώσεως, ὡς καὶ τὰ δεδομένα τῆς νεωτέρας Ψυχολογίας καὶ Παιδαγωγικῆς ;

Ἀπογοητευτικὴ δῆλωση.

Ἀπογοήτευσιν ἐδοκίμασεν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς διὰ τὴν ἐναντι τοῦ κυπριακοῦ ζητήματος στάσιν τῆς Ἀμερικῆς. Ὡς ἐγράφη, «μῆνες τώρα ἡ ἀμερικανικὴ κυβέρνησις κάνει τὰ ἀδύνατα δυνατὰ γιὰ νὰ λυγίσῃ τὴν ἄμυνα τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Μακαρίου καὶ νὰ παραδώσῃ τὴν Κύπρον εἰς τοὺς Τούρκους. Ἀπογοητευτικὴ ἦτο πρὸ πάντων ἡ δῆλωση τοῦ Σταίητ Ντηπάρτμεντ πρὸς τὸν ὑποβαλόντα σχετικὴν ἐρώτησιν γεροῦσιαστὴν Κένεθ Κήτιγκ. Κατὰ τὴν ἀπαράδεκτον ταύτην δῆλωσιν, «δὲν εἶναι ἐπιικοδομητικὴ διὰ τὴν Ἀμερικανικὴν κυβέρνησιν ἡ ὑποστήριξις τῶν προσπαθειῶν διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς πλειοψηφίας ἐν Κύπρῳ».

Ἄλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει γεννῶνται τὰ ἐρωτήματα : Τί ἀπέγινεν ὁ περιφημὸς ἀμερικανικὸς φιλελευθερισμὸς ; Τί ἀπέγινεν ἡ ἀμερικανικὴ δημοκρατικότης ; Τί ἀπέγινεν ἡ διακήρυξις τῶν Ἀμερικανῶν, ὅτι «σκοπὸς τῆς ἀμερικανικῆς πολιτικῆς εἶναι ὁ θρίαμβος τῆς δικαιοσύνης» ; Καὶ «κατὰ τί διαφέρει ἡ παράταξις τῆς ἐλευθερίας ἀπὸ ἐκείνην τοῦ κομμουνισμοῦ, ἡ ὁποία, ἐνῶ κόπτεται εἰς τὴν προπαγάνδαν τῆς κατὰ τῆς ἀποικιοκρατίας, κρατεῖ ὑπὸ δουλείαν δεκάδας λαῶν, τῶν ὁποίων ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἔχει στραγγαλίσει τὴν ἐλευθερίαν» ;

Ἀναμνηστικὰ γραμματόσημα.

Ἡ Γενικὴ Διεύθυνσις τῶν Ταχυδρομείων εἶναι κατὰ πάντα ἀξίεπαινος διὰ τὴν ὠραιότατην σειρὰν τῶν ἀναμνηστικῶν γραμματοσήμων, τὰ ὁποία παροῦσάσιν ἐπὶ τῇ Χιλιετηρίδι τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Οὕτω διὰ τῶν ἐπιστολῶν μέχρι τῶν περᾶτων τῆς Οἰκουμενῆς μεταδίδεται τὸ μήνυμα τοῦ Ἁθῶ.

Ὁσαύτως ὠραία καὶ ἀξιόπαινος εἶναι ἡ καινοτομία τῶν Ταχυδρομείων διὰ τῆς κυκλοφορίας ἐνὸς κομποῦ μονοφύλλου, τὸ ὁποῖον περιέχει σύντομον κείμενον, ἀναφερόμενον εἰς τὰς ἐπὶ τῶν γραμματοσήμων τούτων εἰκόνας τοῦ Ἁθῶ. Οὕτως οἱ φιλοτελισταὶ δύνανται πλήρως νὰ κατατοπισθοῦν διὰ τὴν σημασίαν αὐτῶν.

Θὰ ἠρῶμεθα, ὅπως καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἡ Γεν. Διεύθυνσις τῶν Ταχυδρομείων ἐκδώσῃ καὶ νέας σειρὰς γραμματοσήμων, προβαλλούσας τὰς διαφορὰς πτυχῆς καὶ τοὺς φορεῖς τῆς Ἑλληνορθόδοξου παραδόσεως. Τὰ γραμματόσημα εἶναι σπουδαῖα μέσα οἰκουμενικῆς ἀκτινοβολίας τῶν ἰδεωδῶν τοῦ Ἐθνους.

Ἄλλο μέσον δὲν ὑπάρχει.

Δημοσιογραφικαὶ εἰδήσεις ἐκ Μόσχας ἀναφέρουν, ὅτι ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωσις λαμβάνει τὰ προσήκοντα

νομοθετικὰ μέτρα διὰ τὴν κατὰ τὸ δυνατόν μεγαλοτέρα ἐνίσχυσιν τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας.

Κατὰ τὰς αὐτὰς εἰδήσεις, ὁ σοβιετικὸς λαὸς, παρὰ τὴν ἐν Ρωσίᾳ ἔντονον ἀντιθρησκευτικὴν προπαγάνδαν, πιστεύει, ὅτι τὸ θεμέλιον καὶ ἡ κρηπίς τῆς ἀληθοῦς οἰκογενειακῆς εὐτυχίας εἶναι ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ. Δι' αὐτὸ «ὁ ἀριθμὸς τῶν πιστῶν, ποὺ κατακλύζουσιν τὰς ἐκκλησίας τὰς μεγάλας ἐορτὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἶναι μέγας, ὅπως μέγας εἶναι καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν νεαρῶν ζευγῶν, τὰ ὁποῖα, παραλλήλως πρὸς τὸν πολιτικόν, συνάπτουσιν καὶ θρησκευτικὸν γάμον, ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν του τὰ γοητεύει ιδιαίτερος». Ἐνδιαφέρον ἐπίσης εἶναι, ὅτι «ὑπάρχουσιν περιπτώσεις συμφιλιώσεως ἀνδρογόνων, τὰς ὁποίας ἐπέτυχον ἱερωμένοι, ἐνῶ τὰ λαϊκὰ δικαστήρια ἐσημείωσαν ἀποτυχίαν».

Ἄλλ' ἐὰν ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ρωσίᾳ καταβάλληται προσπάθεια ἀναζωπυρήσεως τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας, πολὺ περισσότερον θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ τοῦτο εἰς τὴν Πατρίδα μας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐσχάτως ἡ οἰκογένεια διέρχεται κρίσιν καὶ τὰ διαζύγια πληθύνονται καταπληκτικῶς. Ἄλλο δὲ μέσον θεραπείας τοῦ κακοῦ δὲν ὑπάρχει. Μόνον ἡ ἀξιοποίησις εἰς τὴν καθ' ἡμέραν ζωὴν μας τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως θὰ εἶναι τὸ τελεσφόρον μέσον τῆς καταπολέμησης τῆς μαστιζούσης τὴν ἑλληνικὴν οἰκογενεϊαν κρίσεως.

Ἀντίστροφος πρόοδος.

Καθ' ἃ ἀνεγράφη εἰς τὸν τόπον, ἡ ἠθικὴ ἔκλυσις τῆς νεολαίας εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἔχει φθάσει εἰς τὸ κορύφωμά της. «Μαζὶ μετὰ τις τσίχλες ἀγοράζουσιν τὰ κορίτσια ἀπὸ τὰ περίπτερα τὰ ἀντισυλληπτικὰ φάρμακα». Ἐκτὸς τούτου, τὸ τελευταῖον δελτίον τῆς δευτέρας ἑξαμηνίας τοῦ 1963 σχετικῶς πρὸς τὴν ἐγκληματικότητα τῶν ἀνηλίκων εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἀναφέρει καὶ νέαν αὔξησιν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὀρθῶς παρατηρεῖ ἑλληνικὴ ἐφημερίς : «Δὲν εἶναι πρὸς τιμὴν τῆς χώρας τῶν πυραύλων, τῆς τηλεοράσεως καὶ τῆς ἠλεκτρικῆς σκούπας αὐτὴ ἡ ἀντίστροφος πρόοδος τῶν ἐγκληματικῶν ἐκδηλώσεων τῶν παιδιῶν. Ὁ κινηματογράφος μετὰ τὰ κακὰ ἔργα ἔχει καταστρέψει τὴν ψυχὴν τῶν νέων μετὰ κίνδυνον νὰ μεταδοθῇ, ὅπως καὶ ἄρχισε ἤδη νὰ μεταδίδεται καὶ εἰς τὴν χώραν μας».

Δὲν πρέπει νὰ κρημνίζῃ.

Ἐν συνεχείᾳ δεόν νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἡ διὰ τῶν ἐγχωρίων κινηματογραφικῶν ἔργων προσφορὰ μεγάλαν ποσοτήτων κινηματογράφου εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν δυστυχῶς συνεχίζεται ἄνευ κυρώσεων καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἄνευ ἐλέγχου. Ὡς γράφει ἡ ἐφημερίς «Θεσσαλονίκη», «ὄλο τὸ ζετσίλωμα διδάσκεται κατ' αὐτὰς εἰς τὸ κοινόν μας διὰ τῶν ἐγχωρίων κινηματογραφικῶν ἔργων. Διὰ τὴν ἄγρην περισσοτέρων θεατῶν στήνεται καὶ εἰκόνας τοῦ ἔργου ἔξω ἀπὸ τοὺς

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 16ης μέχρι τῆς 29ης Φεβρουαρίου ἐχοροστάτησεν εἰς διαφόρους ναοὺς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, συνειργάσθη μετὰ Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων καὶ τῶν παρ' αὐτῶ Θεοφιλεστάτων Βοηθῶν Ἐπισκόπων, προήδρευσε συνεδριῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν καὶ Διοικητικῶν Συμβουλίων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὄργανισμῶν, ἐδέχθη διάφορα πρόσωπα κ.λ.π.

Ἐχοροστάτησε: Τῆ 13η Φεβρουαρίου εἰς τὸν Μέγαν Ἐσπερινὸν τὸν τελεσθέντα εἰς τὸν ἑορτάζοντα ἱερὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Φιλοθέης Κηπουπόλεως Φιλοθέης.

—Τῆ 23η Φεβρουαρίου εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν τὴν τελεσθεῖσαν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν.

Ἐτέλεσε: Τῆ 23η Φεβρουαρίου ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Δέησιν ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς υἰγιας τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Παύλου, καθὼς καὶ ὑπὲρ εἰρηνεύσεως τῆς Κύπρου καὶ ἀπαλλαγῆς τῶν ἀδελφῶν Κυπρίων τῶν περικυκλούντων αὐτοὺς δεινῶν.

Προέστη: Τῆ 26η Φεβρουαρίου τῆς Νεκρωσίου Ἀκολουθίας εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ ἐπ' ἀδελφῆ γαμβροῦ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἐλασσῶνος κ. Ἰακώβου.

Προήδρευσε: Τῆ 21η Φεβρουαρίου τῆς Νομοπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

—Τῆ 22α Φεβρουαρίου τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν διορθώσεων καὶ διαχριστιανικῶν ζητημάτων.

—Τῆ 25η Φεβρουαρίου τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

—Τῆ 26η Φεβρουαρίου τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

—Τῆ 27η Φεβρουαρίου τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ἐδέχθη: Τῆ 17η Φεβρουαρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Θήρας κ. Γαβριὴλ καὶ Πάρου καὶ Νάξου κ. Ἐπιφάνιον, τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν Ὁρησκευμάτων κ. Βασιλεῖον Βέλλαν καὶ τὸν καθηγητὴν Πανεπιστημίου κ. Ἀγαπητίδην.

κινήματογράφους. Σ' ἕναν ἀπ' αὐτούς, μιὰ τελείως γυμνὴ «εἰκόνα», ποὺ ἐθεωρήθη ἄσεμνος, μετεβλήθη εἰς σεμνὴν μὲ τὸν... λευκοπλάστην. Ἐκόλλησεν ὁ ἰδιοκτήτης δύο τεμάχια λευκοπλάστη... καὶ ἔτσι ἔγινεν «ἐν τάξει» μὲ τὸν νόμο περὶ ἄσεμνου».

Καὶ ἐρωτᾷ ὁ συνεργάτης τῆς αὐτῆς ἐφημερίδος: «Δὲν θὰ ξεσηκωθοῦν, ἐπὶ τέλους, ἄτομα καὶ ὁργανώσεις νὰ μᾶς βοηθήσουν νὰ προστατεύσουμε τὴν νεότητα ἀπὸ αὐτὴν τὴν ὁργανωμένη διαφθορά;». Ἐλπίζομεν, ὅτι ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Παπανδρέου, ὅστις προσωπικῶς ἔχει ἀναλάβει καὶ τὰ ζητήματα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, θὰ ἐπιληφθῆ τοῦ ζητήματος συμφώνως πρὸς τὴν δοθεῖσαν πρὸ τινῶν ἐβδομάδων ὑπ' αὐτοῦ σχετικῶν ὑπόσχεσιν. Δὲν πρέπει ὁ ἑλληνικὸς κινήματογράφος νὰ κρημνίσῃ, ὅτι κτίζει ἡ Ἐκκλησία, ἡ Οἰκογένεια καὶ τὸ Σχολεῖον.

—Τῆ 19η Φεβρουαρίου τὸν ἱεροκήρυκα Πατρῶν κ. Χαρίτ. Πνευματικῆν, ὅστις μεταβαίνει διὰ πνευματικὴν ὑπηρεσίαν εἰς Κύπρον, καὶ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τοῦ Παλαιοῦ Φαλήρου.

—Τῆ 22α Φεβρουαρίου τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀρμενίων κ. Σαλᾶν Ἀϊβαζιῶν καὶ τὸν Ἐπίσκοπον Ἀρμενίων Μασσαλίας κ. Ἀρταβάστ Τερτεριᾶν, εἰς οὓς ἀνταπέδωκε τὴν ἐπίσκεψιν τὴν ἐπομένην ἡμέραν.

—Τῆ 25η Φεβρουαρίου τὸν Ὑφυπουργὸν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων κ. Α. Ἀκρίταν, εἰς ὃν ἀνταπέδωκε τὴν ἐπίσκεψιν τὴν ἐπομένην ἡμέραν.

—Τῆ 26η Φεβρουαρίου τὸν Ὑπουργὸν ἄνευ χαρτοφυλακίου κ. Βαρδινογιάννην.

—Τῆ 28η Φεβρουαρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Ρόδου κ. Σπυρίδωνα, Καρπάθου κ. Ἀπόστολον καὶ Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν, τὸν τέως ὑπουργὸν κ. Ἀλιμπράνην, τὸν πρόεδρον Πρωτοδικῶν κ. Δ. Ἐξαρχόπουλον καὶ τὸν Σύμβουλον τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Θ. Μπαζζόν.

—Τῆ 29η Φεβρουαρίου τὸν ἱεροκήρυκα τῆς Μητροπόλεως Σύρου κ. Δωρόθεον, τὸν βοηθὸν διευθυντὴν τοῦ ἐν Bossey τῆς Ἑλβετίας Ἰνστιτούτου τοῦ Π.Σ.Ε. κ. Ν. Νησιώτην καὶ τὸν κ. Κολιτσάραν.

—Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Θαυμακοῦ κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα Φεβρουαρίου ἐν Κυριακαῖς καὶ ἑορταῖς ἐχοροστάτησε, ἐλειτούργησε καὶ ὁμίλησεν εἰς διαφόρους ἱεροὺς ναοὺς.

—Τῆ 2, παρακλήσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Προκοπίου, Τοποτηρητοῦ τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Πειραιῶς, ἐχειροτόνησεν εἰς Διάκονον, ἐν τῷ ἐν Πειραιεῖ ἱερῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, τὸν κανονικῶς καὶ νομίμως ἀνακηρυχθέντα Δημήτριον Γεωργ. Ζεγγίνην ὡς Ἐφημέριον τοῦ ἐν Κάτω Φαναρίῳ Δρυάπτης τῆς νήσου Πόρου ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους.

—Τῆ αὐτῆς ἡμέρας ἐπεθεώρησε τοὺς ἱεροὺς ναοὺς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος Σουρμεῶν, Ἁγίας Βαρβάρας Ἀγυροπόλεως, Ἁγίου Τρύφωνος Τερψιθέας, Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Τερψιθέας, ἄρτι ἀναγερόντος παρεκκλησίου.

—Τῆ 3, λειτούργησας εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου Περαιῶς, ἐχειροτόνησεν εἰς Πρεσβύτερον τὸν ὡς ἄνω Διάκονον Δημήτριον Γεωργ. Ζεγγίνην, ὁμίλησας κατὰ τὴν χειροτονίαν.

—Τῆ 6, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομου, καὶ ἄλλων Ἱεραρχῶν, παρηκολούθησε τὴν θείαν Λειτουργίαν τῆς Ἱεράς Συνόδου, τελεσθεῖσαν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τῆς Πεντέλης, ἐπὶ τῇ ἐπιτείῳ τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Φωτίου Πατριάρχου Κ/πόλεως, καὶ παρεκάθησεν εἰς τὸ παρατεθὲν γεῦμα.

—Τῆ 18 προέστη συνάξεως τῶν Τομεαρχῶν τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ὁμίλησας καταλλήλως καὶ συσκεφθεὶς μετ' αὐτῶν ἐπὶ θεμάτων τῆς ἀρμοδιότητός των.

—Τῆ 23 ἐπεθεώρησε τοὺς ἱεροὺς ναοὺς Ἁγίου Δημητρίου Ἀμπελοκήπων, Ἁγίου Χαραλάμπους Πολυγώνου, Ὑψώσεως Τιμίου Σταυροῦ Ν. Κυψέλης, Ἁγίου Γεωργίου Κυψέλης, Ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου ὁδοῦ Ψαρῶν, καὶ Ἁγίου Μελετίου Σεπολίων.

Τῆ 24, ἐνώπιον τῆς Α.Β.Υ. τοῦ Διαδόχου Ἀντιβασιλέως Κωνσταντίνου καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Γ. Παπανδρέου, ὤρισεν εἰς τὰ ἐν Ἀθήναις Ἀνάκτορα τοὺς κ.κ. Ι. Γιαννόπουλον ὡς Ὑπουργὸν ἄνευ χαρτοφυλακίου, Λουκίην Ἀκρίταν ὡς Ὑφυπουργὸν Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων, Μιχ. Στεφανίδην ὡς Ὑφυπουργὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν, καὶ Ε. Ἀρβανιτάκην ὡς Ὑφυπουργὸν ἐπὶ τῶν Συγκοινωνιῶν.

—Τῆ 28, ἐνώπιον τῆς Α.Β.Υ. τοῦ Διαδόχου Ἀντιβασι-

λέως Κωνσταντίνου, και επί παρουσία του 'Υπουργού επί των 'Εξωτερικών κ. Στ. Κωστοπούλου, ώρκισεν εις τὰ ἐν 'Αθήναις 'Ανάκτορα τὸν κ. Δ. Παππᾶν ὡς μόνιμον 'Υπουργὸν ἐπὶ τῶν 'Εξωτερικῶν.

'Ο Θεοφιλέστατος 'Επίσκοπος Κερνίτης κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Φεβρουάριον ἐλειτούργησε καὶ ὠμίλησε εἰς διαφόρους ναοὺς τῶν 'Αθηνῶν κατὰ Κυριακὰς καὶ ἑορτάς.

Τὴν 17 Φεβρουαρίου προέστη τῆς νεκρωσίου ἀκολουθίας ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ 'Αγίας Παρασκευῆς Χαϊδαρίου τοῦ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος ἱερέως Κωνσταντίνου Παπαντωνίου, ἔφημερion τοῦ ὡς ἄνω ναοῦ καὶ ὠμίλησε ἐπικαιρῶς.

Τὴν 27 Φεβρουαρίου μετέσχε τῆς συνεδρίας τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

'Ο Θεοφιλέστατος 'Επίσκοπος 'Αχαΐας κ. Παντελεήμων κατὰ μῆνα 'Ιανουαρίου ἐλειτούργησε καὶ ἐκήρυξε τὸν θεῖον λόγον εἰς διαφόρους 'Ι. ναοὺς τῆς 'Ι. 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν.

Τὴν 1η 'Ιανουαρίου ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Μακ. 'Αρχιεπισκόπου καὶ τῶν Σεβ. Συνοδικῶν γενομένην παρουσία τῶν Α.Μ. τῶν Βασιλέων δοξολογίαν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ Νέου ἔτους.

Τὴν 4η 'Ιανουαρίου προήδρευσε συσκέψεως διὰ τὰς διὰ τὸ ἔτος 1964 ὁργανωθησόμενας διεθνεῖς κατασκηνώσεις.

Τὴν 6η 'Ιανουαρίου προέστη τῆς τελετῆς τοῦ ἀγιασμοῦ τῶν ὑδάτων καὶ ἔρριψε τὸν Τ. Σταυρὸν εἰς τὴν παραλίαν τῆς Κοινότητος Βουλιαγμένης.

Τὴν 8η τοῦ ἰδίου μηνὸς ἀνέγνωσε τρισάγιον ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀειμνήστου 'Αρχιεπισκόπου Θεοκλήτου.

Τὴν 9η 'Ιανουαρίου προήδρευσε τῆς 'Εφορίας τοῦ 'Εκκλησι. 'Ορφανοτροφείου Βουλιαγμένης.

Τὴν 11η τοῦ ἰδίου μηνὸς ἠγύχθη ἐπὶ τῷ Νέῳ 'Ἐτει καὶ ἔκοψε τὴν καθιερωμένην πῆτταν εἰς τὰ Γραφεῖα τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν.

Τὴν 12η 'Ιανουαρίου προσεφώνησε καὶ ἔκοψε τὴν πατροπαράδοτον πῆτταν εἰς τὸ οἶκον τῆς Στέγης τοῦ 'Εργαζομένου 'Ορφανοῦ.

Τὴν 13η 'Ιανουαρίου προέστη τῆς κηδείας τῆς *Αννης Κανελλοπούλου, μητρὸς τοῦ πανοσιολογιατάτου 'Αρχιμανδριτοῦ κυρίου Χρυσάνθου Κανελλοπούλου, γενομένην ἐν τῷ Νεκροταφεῖῳ Πειραιῶς καὶ ὠμίλησε κατ' αὐτήν.

Τὴν 16η τοῦ ἰδίου μηνὸς προήδρευσε τῆς 'Εφορίας τοῦ 'Εκκλησι. 'Ορφανοτροφείου Βουλιαγμένης.

Τὴν 23η 'Ιανουαρίου προήδρευσε τῆς 'Εφορίας τοῦ 'Εκκλησιαστικοῦ 'Ορφανοτροφείου Βουλιαγμένης.

Τὴν 27η τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐξέπροσώπησε τὸν Μακ. 'Αρχιεπίσκοπον εἰς δεξιῶσιν δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ προξένου τῶν 'Ινδιῶν ἐπὶ τῇ ἑπετείᾳ τῆς 'Ινδικῆς 'Εθνικῆς ἑορτῆς.

'Ο Θεοφιλέστατος 'Επίσκοπος 'Αχαΐας κ. Παντελεήμων κατὰ μῆνα Φεβρουαρίου ἐλειτούργησε καὶ ὠμίλησεν εἰς διαφόρους 'Ι. Ναοὺς τῆς 'Ι. 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν.

Τὴν 7η Φεβρουαρίου ὑπέδεχθη ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ 'Ελληνικοῦ ἐκ μέρους τοῦ Μακ. 'Αρχιεπισκόπου τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Γερμανίας κ. Πολύευκτον.

Τὴν 8η τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐξέπροσώπησε τὸν Μακ. 'Αρχιεπίσκοπον εἰς διάλεξιν γενομένην ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Σπεράντσα ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας.

Τὴν 9η Φεβρουαρίου ἐπεθεώρησε τὸ 'Εκκλησι. *Ασυλον 'Αγ. Ανδρέου, Ν. Σμύρνης.

Τὴν 20η Φεβρουαρίου, ἐκπροσωπῶν τὸν Μακ. 'Αρχιεπίσκοπον, προέστη τῆς κηδείας τοῦ καθηγητοῦ Θρασοβούλου Βλησίδου.

Τὴν 21η τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐπεσκέφθη καὶ ἐπεθεώρησε τὸ 'Εκκλησι. *Ασυλον 'Αγ. Ανδρέου Ν. Σμύρνης.

Τὴν 22α Φεβρουαρίου ἐξέπροσώπησε τὸν Μακ. 'Αρχιεπίσκοπον ἐν δεξιῶσιν δοθείσῃ εἰς τὴν Ρωσικὴν Πρεσβείαν.

Τὴν 26η τοῦ ἰδίου μηνὸς ἀνέγνωσε τρισάγιον εἰς τὸν τάφον τοῦ μακαρ. 'Αρχιεπισκόπου Κυροῦ Θεοκλήτου.

Τὴν 27η Φεβρουαρίου ἐπεσκέφθη καὶ ἐπεθεώρησε τὸ 'Εκκλησι. 'Ορφανοτροφεῖον Βουλιαγμένης.

Τὴν 29η τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐξέπροσώπησε τὸν Μακ. 'Αρχιεπίσκοπον εἰς ἐκδήλωσιν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Παρνασσοῦ ἀφορῶσαν εἰς τὸν ἀντιαλκοολικὸν ἀγῶνα, καὶ γενομένην ὑπὸ τῆς Χριστιανικῆς 'Ενώσεως Γυναικῶν ἠθικῆς ἐξυψώσεως. Τῇ ἰδίᾳ ἡμέρᾳ ἐξέπροσώπησε τὸν Μακ. 'Αρχιεπίσκοπον εἰς ἐκδήλωσιν κατὰ τοῦ ἀλκοολισμοῦ γενομένην ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας ὑπὸ τῆς Πανελληνίου 'Αντιαλκοολικῆς Σταυροφορίας.

'Απονομὴ παρασήμου εἰς τὸν Μακαριώτατον 'Αρχιεπίσκοπον 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. Χρυσόστομον

'Η Αὐτοῦ 'Θεοτάτη Μακαριότης, ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης 'Αλεξανδρείας καὶ πάσης 'Αφρικῆς κ. Χριστοφορος ὁ Β' ἀπένευσε τὴν 26ην Φεβρουαρίου ἔ.ἔ. εἰς τὸν Μακαριώτατον 'Αρχιεπίσκοπον 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. Χρυσόστομον τὸ παράσημον τοῦ 'Αγίου Μάρκου ἀ' τάξεως εἰς ἀναγνώρισιν τῶν πολλαπλῶν καὶ πολυτίμων πρὸς τὴν 'Εκκλησίαν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ.

'Ιερά Μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης

'Η ἑορτὴ τοῦ Πολιοῦχου Πρεβέζης 'Αγίου 'Ιερομάρτυρος Χαραλάμπου διεξήχθη μεγαλοπρεπῶς, τῇ συμμετοχῇ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Νικοπόλεως-Πρεβέζης κ. Στυλιανοῦ, Δράμας κ. Φιλίππου, Κίτρους κ. Βαρνάβα, 'Αρτης κ. 'Ιγνατίου καὶ Γρεβενῶν κ. Χρυσόστομου.

Κατὰ τὸν μέγαν 'Εσπερινὸν τὸν θεῖον λόγον ἐκήρυξεν ἀπὸ τοῦ ἱ. ἄμβωνος ὁ Πανος. 'Ιεροκήρυξ τῆς περιφέρειας 'Αρχιμ. π. Φιλάρτος Βιτάλης καὶ κατὰ τὴν θεῖαν Λειτουργίαν τὸν πανηγυρικὸν εἶπεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κίτρους κ. Βαρνάβας, καταλιπὼν ἀρίστας ἐντυπώσεις διὰ τὴν γλαφυρότητα, ρητορικὴν δεινότητα, ἐπικαιρότητα καὶ συναρπαστικότητα τοῦ λόγου.

'Ἐξ ἄλλου χορωδία, ἐξ 'Αθηνῶν ἀφιχθεῖσα, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Μουσικολογιατάτου 'Ιεροψάλτου κ. Νικ. Κακουλίδου ἔφαλεν ἀφ' ἑσπέρας καὶ τὴν πρωΐαν, καταγοητεύσασα ἀπαντὰς τοὺς Πρεβεζαίους.

'Ἐπηκολούθησε λιτάνευσις τῆς ἁγίας Εἰκόνας, ἀνά τὴν πόλιν, ἣ δὲ ἱερά πομπή, ἥς προεπορεύοντο ἡ φιλαρμονικὴ τῆς Πρεβέζης, τὸ Γυμνάσιον, ἀντιπροσωπεῖαι Δημ. Σχολείων, Πρόσκοποι, 'Οδηγοί, ἐπλυσιώθη διὰ Στρατιωτικῆς Μονάδος, παρουσιάσθη δ' ἐξαιρετικὴν θεαματικότητα διὰ τῆς πληθῆος τῶν 'Ιερέων, διὰ τῆς ἐπιβλητικότητος τῆς Σεβ. 'Αρχιερέων, διὰ τῶν κωνοτροφῶρων μαθητριῶν τῶν Κατηχ. Σχολείων, αἵτινες δι' ἀνθέων ἔρραναν τὴν σεβασμίαν Εἰκόνα τοῦ 'Αγίου, τὴν ὅποιαν εἶχον πλασιῶσαι.

Πλὴν τῶν ἐπιτοπίων 'Αρχῶν παρέστη καὶ ὁ Πρεβεζαῖος ἀντιστράτηγος ἔ.ἀ. καὶ Πρεσβευτὴς κ. Τσακαλώτος Θρασ. καὶ πλῆθος λαοῦ, εὐλαβουμένου τὰ μέγιστα τὸν Πολιοῦχον 'Αγιον καὶ εὐγνωμονοῦντος τὸν σεπτὸν Ποιμενάρχον αὐτοῦ κ. Στυλιανόν, πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἐργαζόμενον διὰ τὴν θρησκευτικὴν καὶ πνευματικὴν αὐτοῦ ἀναγέννησιν.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

'Η 'Αγία καὶ 'Ιερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κατὰ τὰς προσφάτους αὐτῆς συνεδρίας ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. 'Αθηναγόρου ἠσκολήθη πρὸς τοὺς ἄλλοις περὶ τὸ ζήτημα τῆς συν-

εργασίας μεταξύ των Ὁρθοδόξων Θεολογικῶν Σχολῶν· περὶ τὸ ζήτημα τῆς ἀνεγέρσεως μνημείου Ἀτατούρκ· περὶ τὴν ἀπονομὴν τοῦ Σταυροῦ τῆς Χιλιετηρίδος τοῦ Ἁγίου Ὁρους εἰς τὸν προπύργιον τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Νικόλαον Ἀνδριώτην καὶ εἰς τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Τιβίγγης Δ/ρα Κάρλ Ἐλλιγκερ.

— Ὁ Πρόεδρος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς κ. Λίντον Τζόνσον εἰς μῆνιμα αὐτοῦ, σταλὲν πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, λέγει μεταξύ ἄλλων τὰ ἑξῆς: «Αἱ ἀμέσως μετὰ τὴν ἐξ Ἱεροσολύμων ἐπιστροφήν Ὑμῶν ἡμέραι αὗται εἶναι ἐλπιδοφόροι διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ὅλην. Οἱ παντὸς θρησκείας Ἀμερικανοὶ βαθέως ἐνετυπωσιάσθησαν ἐκ τοῦ ἐπιδειχθέντος, κατὰ τὰς ἱστορικὰς Ὑμῶν συναντήσεις μετὰ τοῦ Πάπα Παύλου, πνεύματος ἀδελφότητος. Ἀλλὰ καὶ προσωπικῶς γνωρίζω ἀπὸ μακροῦ χρόνου τὰς ἰδίας Ὑμῶν προσπάθειαι, πρὸς προαγωγὴν τῶν Χριστιανικῶν ἰδεῶν καὶ ἀρχῶν, ἰδίως κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἀφωσιωμένης Ὑμῶν ὑπηρεσίας ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις».

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Εὐχαῖς καὶ εὐλογίας τῆς Α.Θ. Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Βενεδίκτου ἐξεδόθη ἐπιμελεία τοῦ Πανσοφ. Ἀρχιμ. κ. Ἰακώβου Καπενέκα τὸ «Ἀγιοταφικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1964». Τὸ Ἡμερολόγιον τοῦτο εἶναι πλουσιώτατον. Εἰς τὸ Ἡμερολογικὸν του μέρους ἀναφέρει τὸ Πασχάλιον, τὸ Κυριακοδρόμιον καὶ τὸ Μηρολόγιον τοῦ ἔτους 1964. Ἐν τῷ Προσκυνηματικῷ μέρει γίνεται λόγος περὶ τῶν Παναγιῶν Προσκυνημάτων διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ περὶ τῶν Ἀγιοταφικῶν Προσκυνηματικῶν Χρονολογιῶν.

Τὸ Διοικητικὸν Τμήμα ὁμιλεῖ περὶ τοῦ Διοικητικοῦ Συστήματος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, περὶ τοῦ ἰδιορρυθμοῦ διοικητικοῦ συστήματος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων, περὶ τῶν Πρεσβυτερῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων καὶ τῶν Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, περὶ τοῦ Ἑλληνορθοδόξου Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, περὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, περὶ τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος, περὶ τῶν Παναγιῶν Προσκυνημάτων, περὶ τῶν Ἱερῶν Μονῶν καὶ Ἐκκλησιῶν τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, περὶ τῶν Προσκυνηματικῶν Διακονιῶν, περὶ τῆς Μητροπόλεως Ναζαρέτ, τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἰορδανίᾳ καὶ τῶν Πατριαρχικῶν Ἐξοχῶν ἐν Ἀθῆναις, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν Κύπρῳ κ.ἄ., περὶ ἐτέρων Διακονιῶν, περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως, περὶ τοῦ μικτοῦ συμβουλίου, περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων, περὶ τῶν ἐνοριῶν καὶ ἱερέων, περὶ τῆς Πατριαρχικῆς Πολυκλιτικῆς κ.λ.π.

Τὸ Τελετουργικὸν μέρος τοῦ Ἡμερολογίου ὁμιλεῖ περὶ τῆς Τυπικῆς Διατάξεως τῆς τελετῆς τῶν Χριστουγέννων ἐν Βηθλεὲμ, περὶ τῆς Τυπικῆς Διατάξεως τῆς τελετῆς τοῦ θείου Νηπτήριος τῆς Ἀγιοτάτης Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας, περὶ τῆς Τυπικῆς Διατάξεως τῆς τελετῆς τοῦ Ἐπιταφίου ἐν τῷ Πανιέρῳ Ναῷ τῆς Ἀναστάσεως, περὶ τῆς Τυπικῆς Διατάξεως τῆς τελετῆς τοῦ ἁγίου Φωτὸς τῆς Ἀγιοτάτης Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας, περὶ τῆς Τυπικῆς Διατάξεως τῆς τελετῆς τῆς Ἀναστάσεως καὶ τοῦ Ἑσπερινοῦ τοῦ θείου Πάσχα, περὶ τῆς Τυπικῆς Διατάξεως τῆς τελετῆς τοῦ Ἐπιταφίου τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ περὶ ἐτέρων Ἀγιοταφικῶν ἐορτῶν καὶ δοξολογιῶν. Τέλος τὸ Ἡμερολόγιον περιλαμβάνει Χρονολογικὸν Πίνακα τῶν Ἐπισκόπων καὶ Πατριαρχῶν Ἱεροσολύμων.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὰ τελευταῖα φύλλα τῆς ἐν Βατικανῷ ἐκδομένης ἐφημερίδος «Ρωμαῖος Παρατηρητής» (L' osservatore romano) δημοσιεύουν εἰς ὁλοκλήρους σελίδας περιγραφὰς καὶ εἰκόνας ἐκ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Πάπα Παύλου ΣΤ' εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους καὶ ἐκ τῆς συναντήσεως αὐτοῦ μετὰ τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηνάργου. Πλούσιον ὡσαύτως εἰς σχετικὸν ὕλικόν εἶναι καὶ εἰδικὸν πανηγυρικὸν τεῦχος τῆς

ὡσαύτως ἐν Βατικανῷ ἐκδομένης ἐφημερίδος «L' ossevatore della Domenica».

— Ὁ Πάπας κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα μετέβη ἐπίσημος εἰς τὸ Κυρινάλιον καὶ ἐπισκέφθη τὸν πρόεδρον τῆς Ἰταλικῆς δημοκρατίας κ. Σένι. Ὁ Πάπας ἐγένετο δεκτὸς μετὰ μεγάλων τιμῶν.

— Ὁ ἐν San Franzisko διαπρεπὴς ρωμαιοκαθολικὸς ἱστορικὸς Tracy Ellis ὑπεστήριξεν, ὅτι ἡ Β' Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ δεῖν νὰ λάβῃ μίαν ἀπολύτως σαφῆ στάσιν ἔναντι τοῦ ζητήματος τῆς ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς πεποιθήσεως.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Συμφώνως πρὸς πρότασιν τῆς ἀγγλικανικῆς ἐπισκοπικῆς συνόδου τῆς Βραζιλίας τὸ Ἐθνικὸν Συμβούλιον τῆς Ἐπισκοπελιανῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς ἀπεφάσισε νὰ παράσῃ τὴν πλήρη αὐτονομίαν εἰς τρία ἱεραποστολικά τμήματα τῆς ἐν Βραζιλίᾳ Ἐπισκοπελιανῆς Ἐκκλησίας. Πρόκειται διὰ τὰ τρία ἀγγλικανικά ἱεραποστολικά τμήματα τῆς Κεντρικῆς, Νοτίου καὶ Νοτιοδυτικῆς Βραζιλίας, τὰ ὅποια ἀριθμοῦν 31.000 πιστῶν, 100 κοινότητες καὶ 80 ἱερεῖς. Οἱ δύο ἐκ τῶν τριῶν ἐπισκόπων ὡς καὶ οἱ πλείστοι τῶν ἱερέων καὶ πιστῶν εἶναι Βραζιλιανοί.

— Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρμπουρου Δρ. Ράμσεϋ ἀνεκοίνωσεν, ὅτι συνεκρότησεν ἐπιτροπὴν, προκειμένου νὰ μελετηθοῦν αἱ πρὸς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν σχέσεις τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας.

— Ὁ Δρ. Ράμσεϋ προσέθεσεν, ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ αὐτὴ θὰ ἔχῃ ἐπαφὰς μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν Μ. Βρετανίαν. Ἐπίσης ὁ ἴδιος ἐδήλωσεν, ὅτι ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία συνεχίζει νὰ παρέχῃ τὴν βοήθειάν της διὰ παντὸς μέσου προκειμένου νὰ ἀναπτυχθοῦν αἱ φιλικαὶ σχέσεις μετὰ τὴν Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν Ἐκκλησίαν.

— Ἐντὸς τοῦ 1964 θὰ ἐορτασθῇ ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ Ἐκατονταετηρίδα τοῦ Συνδέσμου Ἀγγλικανικῆς καὶ Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν.

— Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρμπουρου Δρ. Μιχαὴλ Ράμσεϋ δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Ἀθηνάργου ἐζήτησε τὴν ἐκ νέου ἐπίσημον ἐπανόληψιν τῶν ἐνωτικῶν διαλόγων μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ τῶν Ὁρθοδόξων. Οἱ τελευταῖαι ἐπίσημοι διάλογοι εἶχον γίνῃ τῷ 1921. Μετὰ ταῦτα ἐλάμβανον ἀπλῶς χάραν φιλικαὶ ἐπαφαί.

— Τὸν παρελθόντα μῆνα ἡ ὑπηρεσία πληροφοριῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας κατέστησε γνωστὸν, ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρμπουρου καθέρτισεν «Ἐπιτροπὴν διὰ τὰς μετὰ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν σχέσεις», διὰ τῆς ὁποίας θὰ συνεμισθοῦν αἱ ἐπαφαί καὶ οἱ διάλογοι μετὰ τῶν ἀγγλικανῶν καὶ ρωμαιοκαθολικῶν θεολόγων. Σχετικῶς ὁ ἀγγλὸς ἀρχιεπίσκοπος ἐδήλωσεν, ὅτι «αἱ ἀγγλικανικαὶ ἐκκλησίαι θέλουν διὰ παντὸς δυνατοῦ τρόπου νὰ προαγάγουν τὴν φιλίαν τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Χριστιανοσύνης».

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει διακοσίων ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Οὐψάλης, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Hultgren, πριμᾶτος τῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας τῆς Σουηδίας ἐκάλεσε προσωπικότητας πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς μετᾶσχουν τοῦ σχετικοῦ ἐορτασμοῦ κατὰ τὸν προσεχῆ Ἰούνιον.

— Ἡ σύνοδος τῶν ἐπισκόπων τῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας τῆς Φινλανδίας ὥρισεν ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέ-

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Κατηχητικά βοηθήματα διὰ τὴν Α' Σειρὰν τῶν κατηχητικῶν σχολείων ἐργαζομένων ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ δρόμος τῆς ζωῆς». Ἀθῆναι 1960. Σελ. 305.—Διὰ τὴν Β' Σειρὰν τῶν αὐτῶν κατηχητικῶν σχολείων ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ φῶς τῆς ἀληθείας». Σελ. 352.—Διὰ τὴν Γ' Σειρὰν τῶν αὐτῶν σχολείων ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐργάτης τοῦ Καλοῦ». Σελ. 334.

Ἡ τοσοῦτον ἀπὸ πολλῶν πλευρῶν, ὡς μὴ ὄφελε, παραγνωρισθεῖσα, καὶ ὅμως τὸ ὄνομα τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγίας Ἐκκλησίας ἀρκοῦντως ὑψηλὰ κρατοῦσα καὶ ἔξω τῆς χώρας Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συνεχίζουσα τὴν ὡραία προσπάθειάν της πρὸς ὀλοκλήρωσιν τῆς βιβλιοθήκης τῶν κατηχητικῶν βοηθημάτων, ἐξέδωκε καὶ τὰ μετὰ χειρὰς ἀξιόλογα τρία πονήματα, ἀφιερωμένα εἰς ἓνα τέως παραμεληθέντα τομέα τῆς κατηχητικῆς διδασκαλίας, τὸν τομέα τῶν ἐργαζομένων ἐφήβων καὶ καλύπτοντα

σεων, τῆς ὁποίας ὡς μέλη ὀρίσθησαν καθηγηταὶ Πανεπιστημίων καὶ κληρικοί.

—Ἡ ἐπισκοπικὴ σύνοδος τῆς Ἡνωμένης Εὐαγγελικῆς—Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας ἐν τινι συνεδρίῳ, γενομένῳ ἐν Βερολίνῳ, ἐξέτασε τὸ πρόβλημα τῶν μικτῶν γάμων.

ΔΙΑΦΟΡΑ

—Ὁ ραδιοσταθμὸς τῆς Ἀβάνας μετέδωσε διαταγὴν τοῦ ὑπουργοῦ Ἀμύνης Ρ. Κάστρο, διὰ τῆς ὁποίας καθορίζεται, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς οἱ ἱερεῖς θὰ ἀπαλλάσσονται τῆς στρατιωτικῆς θητείας. Ὁ λόγος τῆς περὶ τῆς ὁ λόγος ἀποφάσεως, ὡς ἐδήλωσεν ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἐρυθροῦ δικτάτορος, εἶναι ὁ περιορισμένος ἀριθμὸς τῶν ἱερέων. Πράγματι μετὰ τὴν ἀπέλασιν τῶν ξένων ἱεραποστόλων καὶ μεγάλου ἀριθμοῦ ἰθαγενῶν κληρικῶν ἡ ἀναλογία τῶν ἱερέων καὶ τῶν πιστῶν εἰς Κούβαν εἶναι εἰς πρὸς 49.000 πιστῶν.

—Κατὰ πληροφορίας μεταδοθείσας ἐξ Οὐάσιγκτων, τῷ 1963 εἰς τοὺς καταλόγους τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν συναγωγῶν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐφέροντο ἐγγεγραμμένοι 117.946.002 πιστῶν. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἀποτελεῖ τὰ 63,50/ο τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ.

—Τὸ «Ἡμερολόγιον τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ 1964» ἀναφέρει, ὅτι ἡ ἀύξησις τῶν πιστῶν τῶν διαφόρων ὁμολογιῶν ἀκολουθεῖ τὴν ἀναλογίαν τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, ἥτις αὐξάνεται κατὰ 1,60/ο κατ' ἔτος. Καθὼς δὲ ἀναφέρουν αἱ στατιστικαί, ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία διατηρεῖ τὴν μεγαλύτεραν ἀναλογίαν αὐξήσεως, φθάσασα τὰ 43.847.938 πιστῶν, ἥτοι κατὰ 2,30/ο περισσότερον τοῦ 1962. Αἱ προτεσταντικαὶ Ἐκκλησίαι κατὰ τὸ αὐτὸ ἡμερολόγιον φθάνουν τὰ 64.929.941 πιστῶν, αἱ δὲ Ἀνατολικαὶ Ἐκκλησίαι τὰ 3.001.751.

τὰς κατηχητικὰς ἀνάγκας τοῦ τριετοῦς κύκλου τῶν εἰδικῶν τούτων σχολείων. Ἡ σύνταξις τῶν βοηθημάτων τούτων ἀνετέθη ὑπὸ τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας εἰς τὸν ἐν τῷ Ἀνωτέρῳ Ἐκκλησιαστικῷ Φροντιστηρίῳ τῆς Ριζαρείου Σχολῆς θεολόγον καθηγητὴν κ. Ἰω. Τιμαγένην, ὅστις ἐκέκτητο, πρὸς τοὺς ἄλλοις, καὶ ἰδιαιτέραν περὶ τοὺς ἐργαζομένους νέους πείραν ὡς διατελέσας ἐπὶ τινὰ ἔτη διευθυντῆς τοῦ ἐν Πειραιεῖ ὑποκαταστήματος τοῦ «Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος τοῦ ἐργαζομένου παιδιοῦ». Εὐστοχος δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἰδέα τῆς συντάξεως εἰδικῶν βοηθημάτων διὰ τὰ κατηχητικά σχολεῖα τῶν ἐργαζομένων νέων καὶ ἀποτελεῖ νέαν εὐοίονον ἐκδήλωσιν τοῦ ὑπὲρ τῶν ἐργαζομένων ἐν γένει διαφέροντος τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, μετὰ τὴν πρὸ τεσσάρων ἐτῶν λαμπρὰν ὑπ' αὐτῆς διοργάνωσιν τῆς «Κυριακῆς τοῦ Ἐργάτου», ἥτις εἶναι λυπηρὸν διότι δὲν ἐπανελήφθη. Ἐχρειάζοντο δὲ εἰδικὰ βοηθήματα διὰ τοὺς κατηχομένους ἐργαζομένους νέους οὐ μόνον διότι οὗτοι στεροῦνται τῆς συνήθους γυμνασιακῆς μορφώσεως, ἀλλὰ καὶ λόγω τῶν εἰδικῶν διαφορόντων καὶ τῶν ἰδιαζουσῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν των, ὡς καὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ τε κύκλου παραστάσεων καὶ τῆς δεκτικότητος αὐτῶν. Ἡ διδασκτέα ὕλη ἔχει ἐπιλεγῆ καὶ διαταχθῆ καὶ ἀναπτυχθῆ ἐπιμελῶς πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν τῶν κατηχομένων ἐργατῶν. Θὰ ἐπεθυμοῦμεν μόνον νὰ παρείχοντο ἐν τῇ Γ' Σειρᾷ ὀλίγον τι περισσότερα πράγματα περὶ ἐργασίας ἐξ ἐπόψεως χριστιανικῆς. Καθ' ὅλου ὅμως εἰπεῖν, ἡ προσπάθεια αὕτη εἶναι ἀξία πολλοῦ ἐπαίνου καὶ ἡ ἐπιτυχία αὕτη ἀντανακλᾷ καὶ εἰς τοὺς σχόνοντας τὴν πρωτοβουλίαν τῆς τε συντάξεως τῶν εἰδικῶν τούτων βοηθημάτων καὶ τῆς ἀναθέσεως αὐτῶν εἰς τὸν κ. Τιμαγένην, ἰδιαιτέρως δ' ἀντανακλᾷ καὶ ἡ ἐπιτυχία αὕτη εἰς τὸν τέως Γενικὸν Διευθυντὴν αὐτῆς καθηγητὴν κ. Ἀνδρέαν Φυτράκην, ὅστις εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο νὰ εἶχε διατηρηθῆ πάσῃ θυσίᾳ εἰς τὴν θέσιν ταύτην. Κατακλείομεν τὰς ὀλίγας ταύτας παρατηρήσεις διὰ τῆς εὐχῆς, ὅπως ἐπακολουθήσῃσι καὶ ἄλλα μέτρα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ ἐν γένει τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῶν ἐργαζομένων ὄχι μόνον νέων, ἀλλὰ καὶ τῶν ὀρίμων, ὑπὲρ τῶν ὁποίων τοσαῦται φροντίδες καταβάλλονται ἀπὸ πολλῶν δεκαετηρίδων ἐν ταῖς ἑτεροδόξοις Ἐκκλησίαις. Ἡ παρουσία τοῦ κ. Ἀλιβιζάτου εἰς τὴν Γενικὴν Διεύθυνσιν τοῦ καθιδρύματος τούτου παρέχει ἱκανὰς ἐλπίδας.

Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Τὸ Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν Δικαστήριον

Πρὸς
Τὸν Ἱερέα Ἀθανάσιον Τίμπαμπαν, ἀγνώστου διαμονῆς.

Καλεῖσαι νὰ ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῆ 1η Ἀπριλίου 1964 ἡμέρα Τετάρτη καὶ ὥρα 9η π.μ., ἵνα δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῆ ὡς ἂν ἡμέρα τε καὶ ὥρα, θέλεις δικασθῆ ἔρημην.

Ἀθήνησι, τῆ 18η Φεβρουαρίου 1964

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου

† Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΙΩΑΚΕΙΜ

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Παντελεήμων Χρυσοφάνης

Ἱερά Μητρόπολις Θηβῶν καὶ Λεβαδείας

Πρὸς
Τὸν αἰδεσ. Λουκᾶν Βασιλείου
ἐφημέριον Καλλιθέας Θηβῶν καὶ ἤδη ἀγνώστου διαμονῆς

Προσκαλοῦμεν σε ὅπως ἐντός 15θήμερου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἐν τῷ Περιοδικῷ «Ἐκκλησία» προσέλθῃς ἐνώπιον ἡμῶν καὶ ἐν ταῖς Γραφεῖσι τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως καὶ ἀπολογηθῆς διὰ τίνα λόγον ἐγκατέλειψες τὴν ἐνορίαν σου ὑπὲρ τὸν μῆνα ἀδικαιολογήτως, ἄλλως θέλομεν ἐφαρμόσει τὸ ἄρθρον 57 παραγρ. 3 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων».

Ἐν Λεβαδείᾳ τῆ 17 Φεβρουαρίου 1964

† Ὁ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κορινθίας

Πρὸς
τὸν Ἱερομόναχον Σπυρίδωνα Μπαχαλιᾶν
ἀγνώστου διαμονῆς

Καλοῦμέν σε ὅπως τὴν 27 Μαρτίου ἐ.ξ. ἡμέραν Παρασκευὴν παρουσιασθῆς ἐνώπιον ἡμῶν ἐν Κορίνθῳ καὶ ἐν τῷ Γραφείῳ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ «Ἀπόστολος Παῦλος» ἵνα ἀπολογηθῆς ἐπὶ ἀντιποίησει σχήματος καὶ ἀξιώματος κλπ. ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θέλοσι ἐνεργηθῆ τὰ νόμιμα.

Ἐν Κορίνθῳ τῆ 22 Φεβρουαρίου 1964

Ὁ Ἀνακριτῆς

Ἀρχιμ. Π. ΔΑΚΤΥΛΙΔΗΣ

Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀνακοίνωσις

Ἡ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ, ἡ ἐπιφορτισμένη μὲ τὸ ἔργον τῆς ἐξευρέσεως Θεολόγων, ἐπιθυμοῦντων ὅπως μεταβῶσιν εἰς Γερμανίαν καὶ ὑπὸ τὴν κανονικὴν ἐξάρτησιν καὶ καθοδήγησιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γερμανίας διακονήσωσιν ὡς ἐφημέριοι, ἐξυπηρετοῦντες τὰς θρησκευτικὰς ἀνάγκας τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων Ὁρθόδοξων Χριστιανῶν, καλεῖ πάντα κληρικὸν ἢ λαϊκόν, ἔχοντα τὰ τε κανονικὰ καὶ νόμιμα πρὸς χειροτονίαν προσόντα καὶ ἐπιθυμοῦντα φιλοτιμῶς νὰ ἐνταχθῆ εἰς τὴν ἀνωτέρω ἱερωτάτην διακονίαν, ἵνα ὑποβάλλῃ αὐτῇ σχετικὴν αἴτησιν.

Ἐκ τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Φλωρίνης, Ἀλωπίας καὶ Ἐορδαίας ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν:
Δρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.
Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας: 30 ἐτησίως.
Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Σχολεῖον καὶ Ἐκκλησία.

Ἐπισκόπου Μελῆς Αἰμιλιανοῦ, Ποιμαντικὴ τοῦ Μετανάστου.

Σάββα Ἀγουρίδου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἡ περὶ καταλλαγῆς δικασκαλίας τῆς Κ. Διαθήκης κατὰ τὴν Ὁρθόδοξον Παράδοσιν.

Πρεσβ. Δρ. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, Τὰ προβλήματα τῶν Ἑλλήνων Ἐργατῶν ἐν Γερμανίᾳ. Τὸ Β' Συνέδριον τῆς Ὁρθόδοξου Διακονίας.

Διακόνου Χριστοδοῦλου Παρασκευαίδου, Πτυχιούχου Νομικῆς, Αἱ περὶ προσευχῆς ἰδέαι τοῦ Guar-dini.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Βιβλιοκρισία.

Παράρτημα.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ
Μεγάνδρου 4—Ἀθήναι—Τηλ. 533.805

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου Γεώργιος Σ. Χρυσάφης
Ἰασωνίδου 22 — Σούρμενα